

20 RTDS

Ateliér rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky DIFA JAMU

Atelier rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky DIFA JAMU existuje již dvacet let. Taková výročí bývají obvykle považována za „příležitost k ohlédnutí“. To je samozřejmě nesmysl, protože příležitost k ohlédnutí má každý člověk kdykoli si zamane. Skutečností ovšem také je, že v letu času a honbě za všemožnými i nemožnými cíli či za obyčejným přežitím mu nezbývá na takové zamanutí příliš prostoru. I když by chtěl, i když nepochybuje, že je dobré se na chvíli zastavit, otočit a z odstupu podívat na ušlou cestu. Případně se i pokusit o zamyšlení, rozpomenutí na výchozí body a původní cíle či o nalezení odpovědi na otázku po smyslu svého jednání. Anebo, podle potřeby, uronit slzu či plivanec. A pak zase pokračovat dál, bůhvíkam, třeba zpátky, nebo úplně jinam. Jenže to odkládá tak dlouho, až mu nakonec nezbude než překonat odpor k rituálům a zvyklostem a uznat, že ta „kulatá“ výročí jsou vlastně docela dobrá záminka k výše uvedeným činnostem.

Takto nějak vznikl nápad oslovit bývalé studenty, a tedy současné absolventy RTDS, a požádat je o zpětný pohled na roky strávené na JAMU.

Abychom jim to usnadnili, navrhli jsme několik nezávazných témat k zamyšlení:

Co jste dělali po ukončení studia na JAMU a čím se živíte nyní?

Jak se máte?

Co vám škola (z dnešního pohledu) dala?

Co vám (z dnešního pohledu) ve škole chybělo, co mělo být jinak a co byste dělali jinak?

Šli byste (kdybyste se vrátili o pár let zpět) studovat RTDS znovu? Proč ano či ne?

Chtěli byste něco vzkázat prof. Přidalovi? Co?

Ze všech 43 dosavadních absolventů RTDS se na 40 podařilo sehnat kontakt a ti všichni byli osloveni. Dva výslovně odmítli do sborníku přispět, 14 výzvu nevyslyšelo a své odpovědi jich poslalo 24.

Tento sborník je věnován profesorům Přidalovi a Švandovi, bez nichž by RTDS nikdy nebylo.

1996*magisterské studium*

Kateřina Szczepaniková	4
Regina Hoplíčková	
Radka Lokajová	5
Jitka Škápíková	7

1998*magisterské studium*

Irena Kocí	8
Lukáš Franta	9
Martin Kolář	10

1999*magisterské studium*

Dora Kaprálová	11
Kateřina Ondroušková	13
Michal Šalomoun	14

2000*magisterské studium*

Michal Bureš	16
Marek Hlavica	17
Miroslav Oščatka	19
Jana Ozoráková	21
Hana Slavíková	
Petra Šoborová	

2001*magisterské studium*

Jana Říčánková

2005*magisterské studium*

Klára Dvořáková	
Marek Hladký	
Karolína Opatřilová	22
Hana Roguljičová	24
Olga Svobodová	
Lenka Tillichová	25
Josef Tuka	

2006*magisterské studium*

Jaroslav Daňa	
Markéta Fiedlerová	26
Polina Chelemendiková	
Petra Kovářová	
Michaela Materáková	
Tereza Semotamová	
Kateřina Suková	
Kamila Zlatušková	27

2007*bakalářské studium*

Eva Hradilová	28
---------------------	----

magisterské studium

Michal Jurman	29
Magda Wdowyczynová	31

2008*bakalářské studium*

Michaela Řepová	
Kateřina Vašků	

2009*magisterské studium*

Josef Fišer	
Jana Kalousová	33
Richard Komárek	
Jan Motal	34
Jakub Vítek	
Eva Vojtová	36

Na JAMU jsem nastoupila v roce 1991 a pokud se nepletu, byli jsme první ročník obnoveného studia předmětu Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristika. To, že se náš obor teprve otevíral, naše studium hodně ovlivnilo. Pociťovali jsme nezacílenost prvních let našeho studia. První dva roky jsme přednášky a semináře navštěvovali společně s divadelními dramaturgy a částečně také herci a muzikálovými herci. Pestrá směsice posluchačů kladla na přednášející speciální požadavky. Většina z pedagogů obstála skvěle. Velkým zážitkem byla pro mne přednáška filozofa a bývalého ústavního soudce Vladimíra Čermáka o *Antigoně*, kterou vedl pro studenty JAMU všech oborů. Pozdější léta studia už více vedla k vlastní scenáristické práci, ale s praxí jsme kontakt neměli. Zřejmě to byla otázka mého osobního postoje, ale během studia jsem neměla pocit, že dělám skutečnou práci. Zatímco divadelní dramaturgové zkoušeli své síly v Martě, já tvořila texty do hodiny. To je dnes už zřejmě jiné.

Jako studentka jsem zažila velkou osobní svobodu, umocněnou poněkud nezřízenou atmosférou devadesátých let. Přišla jsem do Brna z kroměřížského gymnázia, a mé studium na JAMU se prolínalo s poznáváním života ve velkém městě, s četbou mnoha divadelních her a dalších knih, poslechem rozhlasových her, se zhlédnutím stovek filmů na nejrůznějších projekcích a filmových festivalech. Díky škole jsem slyšela přednášet odborníky, z nichž někteří na mne působili svou erudovaností, ale také pravdivostí životního osudu. Děkuji Pavlu Švandovi za pozvání do duchovního života a za doprovázení v něm; a také za lásku k filmu. Chvilé, než se každé úterý rozzářilo plátno v neutěšené místnosti na hudební fakultě, patřila k mým tehdejší

nejšťastnějším okamžikům. Děkuji Antonínu Přidavovi za úchvatné přednášky o Shakespearovi a podnětné semináře o jazyce uměleckého díla. Moje mozkové buňky se učily novým tanečním krokům. Ještě dnes si mohu vybavit to úsilí a radost z něj.

Na JAMU jsem se dozvěděla mnoho o světové i české kultuře. Za to jsem vděčná. Nepřipadám si jako odbornice na rozhlasovou tvorbu, i když přednášky a semináře na toto téma byly vynikající. Nepřipadám si vlastně po vystudování JAMU vůbec jako odbornice, ale v nejmenším nelituji, že jsem tuto školu studovala. Mohla jsem získat jen tolik, kolik jsem byla schopna si vzít. Při pohledu zpět vidím, že nabídka byla bohatá a že mnoho z pokladů studia na JAMU uchovávám dodnes. Jsou to přátelství, která přetrvala a přátelství, která pomínila, umělecké prožitky, omračující zjištění, schopnost nezvyklých úhlů pohledu. Studium na JAMU rozvinulo mou lásku k literatuře a filmu. V zájmu o literaturu a film vytrvávám. Divadlo, kterému jsme se první tři roky tolik věnovali, jsem vnitřně opustila. S rozhlasem a televizí jsem se řádně nepotkala, i když v rozhlase jsem později s velkou chutí pracovala. Trvalo to ale jen krátce.

Promovala jsem těhotná v roce 1996 a následující tři roky jsem se starala o syna. Během té doby jsem se zúčastnila letní scenáristické dílny v Maďarsku pořádané Sundance Institutem, absolvovala měsíční stáž na univerzitě v Gentu a nechala se pokřtít. Po třech letech jsem začala pracovat v Domě dětí na Kraví hoře jako vedoucí kroužku pro maminky s malými dětmi, kurzů keramiky (kterou jsem vůbec neuměla) a dramatického kroužku. Zároveň jsem tu a tam připravovala příspěvky pro Český rozhlas Brno. V létě 2000 jsem s nadšením nastoupila na poloviční úvazek jako redaktorka a drama-

turgyně do Literárně-dramatické redakce brněnského rozhlasu. Za devět měsíců jsem odcházela na druhou rodičovskou dovolenou. Když byly mladšímu synovi tři, přestěhovali jsme se celá rodina díky manželovu stipendiu na dva roky do Weimaru. Hodně jsem se zapojovala do školního dění, což se od rodičů v Německu očekává. Byla jsem našim dětem zároveň učitelkou češtiny a jiných předmětů v domácí škole. Jako dobrovolnice jsem pracovala v Radiu Lotte.

Po návratu do Česka jsem se pokoušela pracovat pro rozhlas a televizi na volné noze, ale to se mi nepodařilo. Našla jsem si zaměstnání knižní redaktorky ve vydavatelství Era. Po roce a půl Era přestala vydávat knihy a byla jsem znovu nezaměstnaná. V té době jsem za sebou měla zkušenosti z práce v mateřském klubu, kde jsme pro sebe a další ženy na rodičovské dovolené s přítelkyněmi organizovaly přednášky. Přihlásila jsem se do konkurzu na místo kontaktní pracovníce v Centru pro rodinu a sociální práci v Brně. V Centru nyní druhým rokem pracuji, s šestiměsíční přestávkou, kdy jsme celá rodina odjela -opět na manželův stipendijní pobyt - do Kalifornie. Tam jsem psala blog *katerinabarnabas*.

V rozhlase a televizi pracuje spousta lidí, kteří obor RTDS nevystudovali, jsou ale tvůrčí a schopni začlenit se do prostředí médií. Beru to jako spravedlivou konkurenci, protože žádný doklad kreativity nezaručuje. Spravedlivé je ale také to, že si vlastní tvořivost ponechávám i v prostředí, které není umělecké. Lidé na JAMU mi pomohli tvůrčí přístup k životu rozvinout a posílit.

Kateřina Szczepaniková

Krušné začátky

Po škole, tj. v září 1996 jsem nastoupila co-by dramaturg-redaktor do České televize Ostrava, nejprve – asi nedopatřením – do zpravodajství, po měsíci pak do redakce dokumentu a publicistiky. Velmi brzy jsem ale shledala, že tudy pro mě cesta nevede a po necelém půlroce jsem z Ostravy prchla, tj. nepodepsala jsem prodloužení smlouvy o zaměstnaneckém poměru.

Rané nadšení

Následovala epizoda práce v nakladatelství Doplněk, postupné narození dvou dcer (1997, 2002) a velmi intenzivní spolupráce s Českým rozhlasem 3 – Vltava, konkrétně se Zdeňkem Boučkem a Jitkou Škápíkovou. Tehdy se v ČRo teprve rodil pojem radiodokument, žánr jinde v Evropě dávno zaběhnutý, a právě Zdeněk Bouček, díky svému napojení na EBU, jej trpělivě předkládal i českým rozhlasákům. No a my mladí, pod dramaturgickou záštitou bývalé spolužačky Jitky Škápíkové, jsme se vrhli do práce na původních pořadech. Právě zhruba v letech 1997-2003 se v tomto směru v rádiu dělo něco přelomového, věděli jsme, že si v rámci našich pořadů vytváříme tak trochu jinou Vltavu; analogové pásy postupně nahrazovaly počítače, a i tím se nutně měnila dynamika a styl vyprávění. Kromě hodinových dokumentů v cyklu *ISMY po česku*, o divadle, futuristické terčovnici (*Terčovnice aneb Trefy do 21. století*) a pozdějších pořadů pro ČRo 2 do cyklů *Paprsky naděje* a *Dobrá vůle*, si dodnes ovšem nejvíce cením portrétních dokumentů z cyklu *Cesty*, v dramaturgii Jitky Škápíkové (mimočodem jednu *Cestu* jsem věnovala naší bývalé spolužačce z RTDS Veronice Vachkové – natáčely jsme spolu

na zvolenských kotárech a vznikl z toho nakonec mezinárodně ceněný pořad).

Nastoupit do zaměstnaneckého poměru v ČRo jsem nicméně odmítla, a tak si nemůžu stěžovat, když dodnes žiji jako typický „volnonohař“.

Současná realita

Oklikou přes Ostravu a Prahu jsem se profesně vrátila do Brna. Proč ne dříve, když se mi doma líbí? Protože jsme už na škole žili v přesvědčení, že ČT Brno, ač od školy vzdálená jen pár metrů, je nám neprodyšně uzavřená. Nic tenkrát nenaznačovalo, že by tomu bylo jinak.

Nicméně časy se mění a od roku 2005 až dosud se živím jako televizní autorský režisér, zejména právě pro ČT Brno, občas ČT Ostrava. Točím hlavně kulturní a hudební pořady, portrétní dokumenty a dokumentární společenské sondy. Z magazínů, které už nejsou, ale byly fajn, jsem točila *Styl* (o architektuře a designu), *Na moll*, *Notes* (hudební pořady); z těch ostatních např. *Divadlo žije!*, *Kultura.cz*, *Folklorika*, *Babylon*, *Ta naše povaha česká*, velké dokumenty z cyklu *Příběhy slavných*. Letos (2010) jsem se mj. podílela na cyklu pořadů o našich hradech a zámcích *Kde bydlely princezny* (takový hrubý výčet ve stručnosti). V poslední době se taky snažím vybojovat si čas na soustředěné psaní. Zatím s kolísavým úspěchem

Co nám škola dala, co chybělo, co mělo být jinak? Hlásila bych se dnes znovu na RTDS?

Současní studenti RTDS, ocitnout se v čase „za nás“ tj. v první polovině a na přelomu 90. let, by asi nechápali, co se to děje. Myslím, že náplň i možnosti oboru se velmi změnila a já jen tuším, jak výuka v současnosti probíhá. A občas se neubráním

tiché závisti. To, co se současníci přirozeně učí už na škole – práce s minidiskem, kamerou, střihovými programy, vlastní autorské pokusy nejen na papíře –, to jsme se my povětšinou učili až naostro, vhozeni do vody. Tedy někteří z nás. Faktem je, že nebyly tytéž technické možnosti a dodnes jsem vděčná za hodiny u Petra Barana, kde jsem si přece jen sáhla na kameru typu Super VHS a pár autorských pokusů o střih provedla i na školním videorekordéru. I z toho mála jsem pak mohla trochu vycházet.

Myslím, že náš ročník byl vůbec hodně specifický, protože byl první, tedy pokusný. Vedle divadelníků se, tuším, ještě moc nevědělo, co s námi. Přesto, pokud jde o školu, mám pořád z čeho čerpat.

Velmi si i zpětně cením aulových přednášek, seminářů s Petrem Scherhauserem nebo Bořivojem Srbou, ale ti všichni nás učili divadlo, ke kterému jsme vlastně nesměřovali (i když dnes o něm aspoň hodně vím a není náhoda, že o divadle hodně točím). Dodnes v hloubi čerpám z přednášek profesora Přidala o Shakespearovi, středověké literatuře, rozhlasové hře a hlavně z jeho myšlení o jazyce, které se nám snažil vštípit. To je ta hloubka, kterou nám JAMU opravdu poskytla a díky níž z nás dnes snad nejsou jen obyčejní mediální řemeslníci (ačkoli právě to řemeslo nám opravdu chybělo). Velmi podstatné pro mě byly hodiny Pavla Švandy, skvěle nás provedl dějinami a myšlením o filmu (dodnes z toho čerpám) a esejistickým způsobem myšlení. Prof. Makovička byl pro nás trochu kontroverzní, ale s odstupem vím, že mě vytrénoval minimálně ve dvou věcech: ve vyprávění obrazem (v hledání způsobu, jak věci vyjádřit skrze obraz) a hlavně v klasické dramatické stavbě, která, jak jsem si dávno ozkoušela, funguje i v dokumentech.

Dokumentární a publicistický tvar nás ovšem na škole nikdo moc neučil (pakliže nepočítám specifické nepovinné hodiny u Petra Barana), byli jsme vlastně systematicky připravováni na dráhu autorů rozhlasových her, scénáristů hraných televizních filmů nebo dramaturgů hrané tvorby. Bohužel jsme se učili systému, který mezitím jak v rádiu, tak v televizi pomalu odumíral nebo se smrskl na minimum. Byli jsme vlastně připravováni do světa, který mezitím zanikal. Současní studenti jsou mnohem blíže realitě. Křivdila bych ale, kdybych opomenula možnost účastnit se rozhlasových setkávání typu Bilance a Report. Právě od nich se koneckonců mnozí z nás pak taky odrazili. Takže za to panu profesorovi patří velký dík.

Co nám škola dala:

- znalosti hlubších souvislostí a zásadní znalosti z dějin kultury, zvláště divadla, rozhlasu, částečně filmu (zkrátka vzdělanostní „background“);
- pomohla nám rozvinout tvůrčí myšlení a představivost, dala nám povědomí o dramatické stavbě, metafoře, parabole. Vytloukla z nás teovitost, prvoplánovost. Naučila nás přemýšlet o jemných vlákních vztahů mezi postavami a pracovat s otáčením úhlu pohledu (zásadní snad ve všech žánrech);
- schopnost kritického myšlení a analýzy;
- povědomí o charakteru jednotlivých masmédií (Marshall McLuhan);
- možnost nahlédnout mezi rozhlasové tvůrce (moc dobré);
- podívat se na natáčení jednoho kulturního magazínu ČT (strašný zážitek);
- čas na to, abychom se v sobě nějak vyznali (někdy až nebezpečné);

- kritický až odmítavý postoj k masovým médiím, obzvláště televizi, k těm komerčním přímo odpor (z hlediska obživy smrtící!!!!);
- a poslední ročník mě naučil samostatně si zorganizovat bezbřehý čas a být sama sobě manažerem (na volné noze neocenitelné).

Co nám škola nedala:

- skutečně reálnou představu o struktuře a fungování mediálních stanic;
- technické a řemeslné základy;
- hlubší povědomí o ochraně autorských práv (jedna přednáška paní z DILIE nám dala minimum);
- praxi a vedení k aspoň nepatrné profesní hrdosti (i když - jde to u masmédií?).

Shrnutí

Na to, že jsme byli pokusný ročník, vlastně ta bilance nevychází špatně.

Pravdou je, že v našem i v následujícím ročníku bylo víc básnivých duší než pragmatiků a ten přesun ze skleníku školy na holý mráz pak byl docela tvrdý a vyžadoval značnou odolnost. Přes to všechno se obávám, že pokud bych se dnes znovu nehlásila na RTDS, tak nejspíš proto, že bych se zkoušela dostat na dokument na FAMU.

Čili - úplně ztracený případ.

Vážený pane profesore,

hodně jsme si Vás vážili, v mnoha věcech obdivovali a strašně jsme se Vás báli. Přesto zpětně vím, že mám za co děkovat. Takže ze srdce děkuji.

Pevné zdraví, tvůrčí síly, mnoho trpělivosti a úspěchů se studenty,

přeje Vaše bývalá studentka,

Radka Lokajová

Nejdříve ze všeho bych chtěla moc a moc pozdravit pana profesora Přidala a sdělit mu, že na něj často, ráda a s vděčností vzpomínám. Pan profesor mi dal do profesního života vstupní vízum k nezaplacení. Zprvé tím, že mě vlídně přijal do ročníku (přestupovala jsem z herectví rovnou do druháku a nesla si ne zrovna nejlepší zkušenosti z minula. Předstoupila jsem před něj se srdcem v kalhotách a byl by mi stačil jediný nevlídný pohled k tomu, abych nadobro utekla. Nestalo se, naopak). Zadruhé ve mně probudil lásku k rozhlasovému médiu, naučil mě rozhlasově cítit a slyšet, objevil pro mě jeho specifika a jeho neopakovatelnou krásu. Další, zač jsem mu vděčná, je to, že mi umožnil skloubit studium s mateřstvím, aniž bych musela přerušit či opakovat ročník. A v neposlední řadě mi pomohl při startu v praxi. Když jsem se ucházela o práci v rozhlase a v televizi, říkalo se o mě „To je ta studentka od Přidala“, což byl tehdy superlativ, který otevíral dveře.

Ještě za studií jsem začala externě spolupracovat s Českým rozhlasem v Praze a hned po absolutoriu v roce 1996 jsem nastoupila jako redaktorka na stanici ČRo 3 – Vltava. Tam jsem setrvala deset let, pak jsem přešla na stanici ČRo 2 – Praha. Dramaturovala jsem rozhlasové dokumenty, hry, četby, literární a publicistické pořady. Zároveň často externě pracuji pro Českou televizi na široké škále pořadů všech možných žánrů. Vydala jsem několik knih, sepsala tisíce článků, několik divadelních her (zejména pro divadlo Viola) a tak dál a dál. Letos v září jsem nastoupila do nakladatelství

XYZ, kde jsme rozjeli natáčení audioknih, takže se ze mě kromě paní redaktorky stala taky paní režisérka. Připravujeme samé krásné tituly a moc si to užívám. Zároveň také téměř po patnácti letech dávám vale rozhlasu a zůstávám v tomto podniku jen jako externista.

Mám se dobře, děkuji. Žiju v Praze, mám sedmnáctiletou dceru, pracuju odnevidímdonevidím a nesmírně mě to baví.

Přemýšlím, jak formulovat, co mi škola dala – kromě toho, co už bylo řečeno. Víc než vědomosti a praktické dovednosti (za což si můžu víceméně sama, protože jsem pendlovala mezi školou a dítětem) mi dala jasný směr cítění a uvažování v oboru. A to považuju za nejdůležitější. To ostatní člověk v praxi rychle nabere a dožene. Často se setkávám s tím, že absolventi JAMU jsou (na rozdíl třeba od žurnalistů) múzičtí. To je jejich hlavní devíza.

Znovu bych tutéž školu studovat asi nešla, a to jen proto, že už Hérakleitos z Efezu věděl, že nevstoupíš dvakrát do stejné řeky. Ale jinak určitě ano. ☺

Panu profesoru Přidalovi přeji hlavně štěstí a zdraví. Ráda bych se s ním zas někdy viděla.

Jitka Škápíková

RTDS - obor s nejdelším názvem

alias

KKK - Kultivovanost kontra křupanství

Vypěkněné Brno a syrová Ostrava, dva moje tehdejší póly.

Estetizace proti ledabylé přirozenosti.

Bloková čištění, rozjezdy a zametání parků během podzimu, když listy ještě nedopadaly – nepochopitelné zákonitosti ambiciózní metropole.

Naproti tomu Ostrava, taková nepohádková Popelka.

Studium jsem začala v roce 1994. První seminární práce jsem odevzdávala psané rukou. Ve druháku na stroji. Ve čtvrtáku – za peníze z kupónové privatizace – na prvním notebooku.

Přišla jsem do prostoru, v němž jsme neměli zprvu ani kout k pověšení kabátů a odložení zavazadel. Po roce se začalo s opravami půdních prostor a my měli slíbeno. Nejdlejší obor v nejmenší komůrce. Ale je to velký pokrok. I k propojení jednotlivých oborů, po němž jsme volali, nakonec došlo.

Ze studijních let ve mně zůstala náklonnost k Shakespearovi, vlastně tak trochu ze setrvačnosti zkupuju nově vydávanou literaturu (protože co kdyby – vlastně nevím co) a lenivě v ní občas listuju. A tak trochu lituju, že už nic. A bylo pěkné slyšet na Vltavě sonety v úpravě Katky Ondrouškové – není už vdaná? – a Jitky Škápíkové.

Po skončení jsem začala s psaním pro televizi – pro tehdy nově vznikající pořad *Na stopě* (inovovaná *Federální kriminální ústředna pátrá*). Šlo o inscenování řešených případů, takové rekonstrukce mordů a zlodějin. Cenná zkušenost.

Během toho roku jsem se vdala. Dříve Blahová (bez čárky nad „a“), dodnes Kocí (bez háčku nad „c“). Taky cenná zkušenost.

A pak jedno a pak druhé dítě. Šest let v domácím skleníku. Zkušenost k nezaplacení.

Ještě na mateřské (2006) s mladším Tomášem jsem dostala příležitost zapojit se do formování nového cyklu Hanky Slavíkové *Záhady Toma Wizarda* – díky, Hani! Zprvu jako dramaturgyně, brzy i jako autorka scénářů k třináctiminutovým dokumentárně-inscenovaným pátráním po záhadách a nejasných momentech naší minulosti.

K externí spolupráci s brněnským studiem České televize jsem získala v lednu 2010 zaměstnání na poloviční úvazek (PR a FR) v obecně prospěšné společnosti TyfloCentrum Brno. Jistota zaměstnaneckého poměru v kombinaci se specifickým mikrosvětlem zrakově postižených jsou mojí současnou zkušeností a radostí.

Podzimní setkání absolventů JAMU mně připomnělo, že s několika spolužáky z ročníku jsme se od skončení školy neviděli. A cítila jsem se poněkud zahanbeně, že jsme si příležitost k setkání za ty roky nevytvořili sami... Ovšem mnozí zůstali v utajení nadále, v Lužánkách zdaleka nebyli všichni – snad se alespoň prostřednictvím takových a podobných zápisů v chystaném sborníku o sobě malinko dozvíme.

S mužem a dvěma dětmi (Tereza 10 let a Tomáš 7 let) žijeme na Kociánce 9A vprostřed ovocného sadu.

Irena Kocí

Co jste dělali po ukončení studia na JAMU a čím se živíte nyní?

Po ukončení JAMU jsem kromě pár menších zakázek nenašel dostatečné využití v oboru. 5 let jsem proto pracoval na pozici account managera v nadnárodní komunikační agentuře Ogilvy and Mather. Je zajímavé, že account management se v mnoha ohledech podobá dramaturgii. Naučí vás ale lépe praktickým věcem – asertivitě, rozhodnosti, schopnostem vyjednávat, organizovat práci, vytvářet rozpočty, prezentace, pracovat pod tlakem, dělat kompromisy, procvičí vaše komunikační schopnosti. K televizi jsem se nakonec dostal oklikou jako internetový novinář specializující se na reality show. V roce 2005 jsem dělal dramaturga noční show *Big Brother Bez cenzury* a následně se podílel dramaturgicky a scenáristicky na slovenské reality show *Celebrity Camp* natáčené na Filipínách. V roce 2007 jsem nastoupil do České televize Brno jako dramaturg redakce zábavy. Rozjížděl jsem tam a dodnes dramaturguji reality show *Den D*. Pracoval jsem také na pořadech *A-Z kvíz*, *Černá sanitka*, *Magie v ulicích* a *Krotitelé dluhů*. Od roku 2010 se živím jako externí dramaturg, scenárista a copywriter. Takto jsem se podílel dramaturgicky a scenáristicky na docu-soap *Ptáčata*, jsem scenáristou pořadu *Kuchařská pohotovost* a „scenáristou“ improvizální divadelní comedy show *Comedy Express*. Jsem také majitelem a šéfredaktorem webu www.gorilla.cz zaměřeného na film a televizi.

Jak se máte?

Mám se dobře. Jsem zodpovědný sám za sebe, dělám práci, co mě baví a zatím se tím užívám – co víc by si mohl absolvent RTDS 12 let po opuštění školy přát? Snad jen platy na úrovni těch zahraničních. Znalosti, které nosíme i díky škole v hlavě, se v Česku pořád ještě nehodnotí tak, jak by si většina z nás, scenáristů a dramaturgů, představovala.

Co vám škola (z dnešního pohledu) dala?

Škola mě donutila přemýšlet nad věcmi v hlubších souvislostech, rozvinula moje schopnosti analýzy a dala mi nezbytnou základní teoretickou výbavu. Už samotná pravidelná setkání s výraznými osobnostmi z oblasti divadla, televize a rozhlasu byla obohacující.

Co vám (z dnešního pohledu) ve škole chybělo, co mělo být jinak a co byste dělali jinak?

Škola a praxe jsou dvě naprosto různé věci – a právě praxe mi na škole z dnešního pohledu (a vlastně už tehdy) chyběla nejvíc. Kdybych něco mohl na škole udělat jinak – tak bych hledal rezervy hlavně u sebe a mnohem víc bych se zajímal o možnosti studia v zahraničí.

Šli byste (kdybyste se vrátili o pár let zpět) studovat RTDS znovu? Proč ano či ne?

Ano, šel bych studovat tento obor znovu. Jako jeho absolvent mám přeci jen tu a tam větší respekt, než pokud bych byl „samouk“. Být specialista a mít na to „papíry“ je zkrátka občas drobná výhoda na startu.

Chtěli byste něco vzkázat prof. Přidalovi? Co?

Poděkovat za to, že jsem byl přijat – a že jsem nebyl vyhozen.☺ Hodně zdraví a tvůrčích výzev!

Lukáš Franta

Co jste dělali po ukončení studia na JAMU a čím se živíte nyní?

Hned po škole jsem se musel poprat s vojnou, tak jsem si domluvil civilní službu v ústavu pro postižené děti a mládež, a tím jsem, řekl bych, nad vojnou vyhrál. Dodnes mám z té doby dobré vztahy se spoustou lidí, postižení si mě pořád pamatují a zuřivě mě objímají, kdekoliv se potkáme. Měl jsem to kousek od domu, takže mi zbývala spousta času na psaní a vymýšlení pouličních divadel s Jakubem Škrdlou (JAMU, herectví) a Bárou Janovou (JAMU, dramaturgie). Mezitím jsem se stihl oženit a založit divadlo De Facto Mimo, které udržujeme s vypětím sil dodnes ještě třeba s Markétou Ketnerovou (JAMU, dramaturgie), s Kájou Zmekovou (JAMU, produkce), s Ondrou Jiráčkem (JAMU, herectví)...

Po civilce jsem nějaké tři roky úředničil na odboru kultury jihlavského magistrátu, pak jsem se „užnevímjak“ stal nějakým takovým marketingovým oddělením hotelu (to byl větší omyl než průmyslovka!), další čtyři roky jsem byl barman-terapeut v klubu pacientů jihlavské Psychiatrické léčebny, ale nakonec jsem učitel – hlavně na jihlavské Základní umělecké škole (literární-dramatický obor), trochu na Soukromé vyšší škole sociální (kultura osobního projevu) a ještě trochu na Střední umělecké škole grafické (scenáristika a dramaturgie). Do toho mám divadlo, ženu a dvě děti. A je to strašný fofr. Tím se živím. Tím fofrem.

Jak se máte?

Ale docela dobře. Děkuji. Děti chytré, pěkné, zdravé. Nezakřiknout!

De Facto Mimo funguje. Píšu, režíruju, hraju, vyřezávám, natírám, maluju, šroubuju atd. Za deset let jsme stihli nějakých patnáct inscenací plus hromadu dal-

ších akcí. Objíždíme, co můžeme. Máme takový polo-profesionální statut, což znamená, že nás to baví, ale neděláme to zadarmo. Občas se musíme probíjet na Jiráskův Hronov nebo jinam, abychom se připomněli a měli pár kšeftů. Díky nonverbálnímu představení *Groteska* jsme si zahráli na festivalech ve Finsku, v Itálii, v Jižní Koreji (vtipné bylo, když mi Láďa Fekar volal ze zlínského divadla, že chce text *Grotesky*, protože slyšel, že je to dobré, ale nevěděl, že je to němé). Jakub s Bárou mají svoje divadlo T.E.J.P., takže pořád něco děláme dohromady. Teď dáváme dohromady nový soubor, trochu akrobaticky zaměřený. V Jihlavě staví pěkný nový prostor, takovou menší Martu, tak budu muset přes zimu napsat něco nového, ať nehrajeme pořád ty samé staré kusy. Dobře se mi píšou ty němé hry.

Co vám škola (z dnešního pohledu) dala?

Já mám pocit, když pobíhám v divadle nebo na té škole s dětmi, že mám všechno z JAMU. Možná si to idealizuju, ale odkud bych to jinak měl?

A nebýt termínů a zápočtů, nenapsal bych ty tři čtyři rozhlasovky, který pak ČR Brno všechny poctivě natočilo (díky, Marku Horoščáku!), až na tu *Vodu na kafe*, kterou pořád dlužím, už asi třetímu dramaturgovi, a pořád to má ten samý blbý konec...

Co vám (z dnešního pohledu) ve škole chybělo, co mělo být jinak a co byste dělali jinak?

Mám pocit, že jsem si to tam nějak nestihl užít, že jsem byl ze všeho vykulenej a spoustě věcí bych dneska rozuměl mnohem líp a víc bych si to vychutnával. Pořád jsem něco musel číst, mnohdy mě to ani tak nebavilo nebo jsem se tím prokousával a nic moc mi to asi nedávalo... Nebo to tam někde z podvědomí pořád ještě vyškrabuju, jak mi to postupně dochází. Měl jsem třeba tenkrát pocit, že mě strašně nebaví

hodiny s panem Makovičkou, ale chodil jsem tam a nechal si to protékat hlavou a nějaké to zlaté zrnko jsem tam jistě vyrýžoval. Nebo: vykládám něco studentům na grafické škole a najednou mi dojde, že to samé do nás hustil Vanýsek. Já jsem mu ty papíry s americkou dramaturgií tenkrát nevrátil, ale nemůžu je najít...

Šli byste studovat RTDS znovu? Proč ano či ne?

Já bych šel, pokud bych si mohl nechat všechny zkušenosti a poznatky, které mám dneska a jen tak si to zlehka doplňovat či porovnávat. Jen tak revizně. Abych si to potvrdil, že jo, že to bylo dobré. A víc bych stíhal kina a divadla a ty herečky ve vedlejším pokoji na kolejkách.

A víc bych psal, abych toho potom (tj. dnes) měl víc v zásobě.

Chtěli byste něco vzkázat prof. Přidalovi? Co?

Pane profesore,

já jsem rád za ten obor, který by bez vás patrně nebyl. Už jen proto, že když mě pan Scherhaufer hnal z přijímaček na režii, tak jsem neztratil sebevědomí, protože vy jste byl úžasně vstřícný a já jsem měl okamžitě pocit, že vidíte, že nejsem zase tak úplně mimo. Díky tomu, že jsem studoval divadlo, rozhlas i televizi, a tak mám spoustu materiálu, ze kterého už si postavím, co potřebuji. Možná, kdybych byl jen divadelník, byť dramaturg, bez toho R a T (nemluvě o S), byl bych dnes úplně jinde. Možná výš, možná vůbec nikde, ale já jsem přesně tam, kde bych chtěl být, kdybych mohl všechno vrátit a jít studovat ještě jednou.

Tak vám děkuji za tu šanci, které jsem se chopil po svém. Pořád ji držím.

Martin Kolář

Co jste dělali po ukončení studia na JAMU a čím se živíte nyní?

Po škole jsem točila cca dva až tři roky radiodokumenty pro stanici Vltava (cyklus *Cesty* etc.) a za některé dostala cenu Report či berlínskou cenu pro mladé dokumentaristy Ake Blomstrom Prize. Pro stanici Vltava jsem točila a napůl v domácím studiu připravovala i literární pořady a dokumenty různého žánru, pár pořadů o literatuře jsem napsala pro pražskou ČT, psala jsem taky průběžně do různých časopisů, hlavně recenze na současnou literaturu (Host, LN, Literární noviny, Dobrá adresa, MF DNES), dále rozhovory, literární eseje, recenze na televizní dokumenty, vlastní povídky etc. a od roku

1999 jsem stálou spolupracovnicí MF DNES. V roce 2002 vyšla má divadelní hra *Výšiny* v nakladatelství Větrné mlýny. Rok po narození první dcery jsem vydala knižní rozhovor s Květou Legátovou *Návraty do Želár* (Host, 2005). Dva roky jsem poté (2004 - polovina roku 2007) redigovala a vedla stránku Umění a kritika – brněnská scéna (brněnská příloha MF DNES), jejíž součástí byla rubrika *Poezie ve městě*. To byl partyzánský projekt, z něhož mám dodnes radost. Básně na objednávku vycházely v novinách s krátkým medailonem plné dva roky a časem přišlo textů přes stovku, takže jsem z nich posléze vybrala a uspořádala antologii *Kdybych vstoupil do Kauflandu, byl bych v Brně* (Větrné mlýny, 2009). V roce 2007 jsme společně s Pavlem Jurdou natočili hodinový televizní

dokument o Hugo Sonnenscheinovi *Muž, který měl nebyt* a v témže roce jsem napsala scénář k půlhodinovému televiznímu dokumentu o brněnské přehradě (režie Pavel Jurda, dramaturgie Jan Gogola ml.). Od května 2007 žiji se svou rodinou v Berlíně,

kde se mi v dubnu 2009 narodila druhá dcera Františka. Píšu dál pro Josefa Chuchmu do Kavárny MF DNES, případně a častěji do internetové verze Kavárny (rozhovory, eseje, recenze na současnou poezii a prózu), občas recenzi na poezii do Orientace LN. Dva roky, než byla zrušena páteční příloha Umění a kritika jsem psala pravidelně ob týden glosu na nově vyšlou sbírku poezie. Nadále spolupracuji s časopisem Host. V předloňském roce jsem v rámci česko-německého kulturního projektu Zipp v Berlíně napsala devět rozhlasových miniher pro německou rozhlasovou stanici Deutschlandradio Kultur. Podala jsem si na příští rok žádost o roční stipendium pro profesionální evropské novináře na Freie Universität Berlin s konkrétním víceletým projektem, o němž se zatím, dokud je vše v počátečním stádiu, nebudu zmiňovat.

Jak se máte?

Trochu ve stresu, malá Fanyňka od rána do večera vesele vříská, začal advent, spousta aktivit rodinných, do pátku musím odevzdat doslov ke knižnímu svazku divadelních her Přemysla Ruta a do příštího týdne napsat dvě kritiky, to vše s možností pracovat až děti usnou.

Co vám škola (z dnešního pohledu) dala?

Vědomí, že člověk nemusí absolvovat žádnou školu, pokud se pro něco nadchne a pracuje pak s radostí, pokorou a zvědavostí. Jakkoliv zjednodušeně to nejspíš zní!

Co vám (z dnešního pohledu) ve škole chybělo, co mělo být jinak a co byste dělali jinak?

Jednoznačně důraz na praxi, možnost svobodnějšího výběru seminářů, eventuelní propojení s Filozofickou fakultou. Praxe – ta za mého studia byla takřka nulová, a pokud, pak jako okukování zpravodajství v Českém rozhlase Brno, spíše s negativním dopadem.

Šli byste (kdybyste se vrátili o pár let zpět; bohužel, zařít to nemohu) studovat RTDS znovu? Proč ano či ne?

Rozhodně ne, přesto bych celý život cítila, že by mi chybělo zásadní setkání s profesorem Pavlem Švandou, a svým způsobem i Antonínem Přídalem.

Chtěli byste něco vzkázat prof. Přídalovi? Co?

Byl jste mizerný učitel, stejně jako já mizerná posluchačka. Chyběla mi v našem ateliéru tvůrčí atmosféra, mezi studenty panoval občas nesoulad či až komický chlad, majštrštyk nekomunikace. Dost možná, že jsme na tento obor byli mladí, zcela jistě nám chyběla koncepce s jasnou vizí a především – Vás byla na tak učitelský post škoda! Ačkoliv zrovna Vaše přednášky o Shakespearovi byly jedinečné a interpretace I. B. Singera skvělá. Za to Vám taky dnes upřímně děkuji – za jemné, nepřímé zasvěcení do textů prózy! To je asi ta nejvýraznější vzpomínka na Vás – hovory o povídkách ze *Staré lásky*.

Některé obrazy a Vaše obraty se mi trvale vryly do paměti. Pro mě jste byl a vždy zůstanete špičkovým intelektuálem, skvělým překladatelem, nepřekonatelným překladatelem Edwarda Leara, osobitým dramatikem a básníkem. Osobně si velmi vážím i Vašich občanských postojů a nezapomenu, jak jste kdysi v HaDivadle přednášel svou dlouhou epickou báseň psanou za doby normalizace. Pošlete mi ji? Já Vám posílám mejlem foto svých dcer – svůj doposud největší výtvor.

Srdečně z Berlína,

Dora Kaprálová

Vážený a milý pane profesore, samozřejmě jsem tento text nechala na zcela poslední chvíli, tak prosím formu omluvte, odpovídá předvánočnímu superzmatku... Od té doby, kdy jsme se naposledy pracovně potkali v Národním, se mnohé změnilo a jiné vlastně jen trochu: od roku 1998 jsem až do podzimu roku 2006 setrvala v pražském Národním divadle na stále stejném místě, jehož název se měnil spolu se střídajícími se řediteli – takže z tiskové mluvčí jsem na chvíli byla PR manažerkou a pak zase mluvčí... V roce 2005 jsem dostala možnost odjet na dvouměsíční stáž do berlínské Volksbühne, kde jsem pracovala v jejich tiskovém oddělení v rámci programu Leonardo da Vinci z EU. To byla velice inspirativní cesta, která mi přinesla, jak to tak bývá, mnohá poznání. A to jsem ještě netušila, jaké poznání čekají za rohem. Na podzim roku 2006 se mi totiž narodili Ondřej a Kryštof – dvojčata, a od té doby se vše odvíjí v jako ve zrychleném filmu, zrychleným krokem a se zrychleným tempem. V mezidobí jsem se – od roku 2007 – stala šéfredaktorkou původně novin a nyní již časopisu JÓGA DNES – ten jsem začala tvořit a mateřské, abych nezahálela... (Jógu cvičím mnoho let a ráda.) V roce 2009 jsem se vrátila do ND na poloviční úvazek a začala připravovat především zahraniční projekty činohry

(hostování, výměny, návštěvy festivalů a nejnověji projekt Unie evropských divadel *Paradise Lost*, na kterém spolupracuje sedm evropských divadel). K tomu průběžně celé ty roky čas od času něco natočím pro svou kamarádku Jitku Škápíkovou a pro tu rozhlasovou stanicí, kde zrovna působí – teď je to ČRo 2 - Praha a můj poslední dokument byl o Josefu Vinklářovi, který by měl v listopadu 80 let. Tvořit rozhlasové dokumenty mě skutečně těší, navíc se netýkají vždy jen divadelní tematiky, natáčely jsme s Jitkou třeba alkoholiky na záchytné, workoholiky v blázinci a účastníky *Big Brothera* v jiném uzavřeném paviloně... když jsme potřebovaly syrové záběry do seriálu *IS-MY po česku*. A abych nezapomněla – stala jsem se dobrovolnickou korektorkou *Brepty* – časopisu, který vydává přílehlé mateřské centrum... Tak to jsou jen takové nahodilé útržky z mého života, pane profesore. A teď už musím jít hledat piráta se dřevěnou nohou, kterého nutně potřebuje jeden z mých synů...

Krásné Vánoce přeju a hodně zdraví a tvořivosti v roce 2011!

Kateřina Ondroušková

Zdravím všechny, co to budou číst.

Asi víte, nebo jste se dovtípili, že jsem vystudoval scenáristiku. Studium ve mě zanechalo hlavně vzpomínky na studijní život a pár kvízových znalostí ze života Shakespeara, Tyla a Klicpery. Jelikož jsem nevěděl, co bych měl po studiu scenáristiky dělat, začal jsem studovat další obor – práva na Právnické fakultě MU. Nejsem tak talentovaný jako někteří moji kolegové právníci v politice, a tak mi studium práv trvalo poněkud déle, než je nyní obvyklé, a to pět let. V roce 2003 jsem však studia dokončil a bylo potřeba se začít nějak živit. To jsem vyřešil nástupem do týmu právníků ředitelky Krajského úřadu kraje Vysočina. Tam jsem vydržel dva roky a pak jsem odešel do advokacie.

Při své právní praxi na úřadě jsem se seznámil s takovými veličinami jako František Dohnal (dřívější hejtman kraje Vysočina, nyní prezident Nejvyššího kontrolního úřadu obviněný z porušování povinnosti při správě cizí věci spočívající ve velkých výdajích na své reprezentativní bydlení), Horymír Kubíček (dřívější vedoucí odboru kultury a památkové péče, nyní odvolaný ředitel Národního technického muzea v Praze obviněný z porušování povinnosti při správě cizí věci spočívající ve svém vlastním velkorysém duplicitním odměňování). Svoje zkušenosti na úřadě jsem využil při psaní seriálu *Chvála samosprávy*, což je provinční česká verze anglického sitcomu *Jistě, pane premiére* odehrávající se na krajském úřadě. Seriál koupila ČT, nicméně ho není schopná natočit, přestože zde hrají jenom tři herci ve dvou kancelářích. Asi čeká, až se z toho stane retro. O seriál se zajímal i Český rozhlas, který natočil tři díly, a od natáčení dalších dílů bylo ustoupeno kvůli České televizi, která další natáčení bloko-

vala. To je z mé scénáristické tvorby v podstatě vše, protože tato zkušenost mne od dalších dramatických počínů dost odradila.

Jinak se mám tak, že celý svůj život přemýšlím, jakým způsobem si vydělávat peníze na živobytí, aby mne to bavilo, nebo alespoň přespříliš neobtěžovalo a nemusel jsem se za to stydět. Ostatně studium na JAMU zapadlo do této koncepce, kterou jsem však díky absenci soutěžního prostředí v ČT opustil a scénáristicky se raději příliš neangažuji. Nakonec jsem, po různých slepých uličkách jako byla komerční mykologie a poradenství v oblasti ochrany osobních údajů, zakotvil v advokacii. Ostatně stopy po těchto mých pokusech, jak vydělat peníze, jsou pevně zaznamenány na předních pozicích internetových vyhledávačů. Takže pro ty, které zajímá, jak jsem před čtyřmi lety zvládl programování v php, nabízím tyto odkazy:

www.pravnipraxe.com – stránky mé advokátní kanceláře.

www.pravnipraxe.com/smenky – specializovaná stránka o směnečném právu, kde se stylizují do role odborníka, neboť je pro mne finančně zajímavé vymáhat plnění ze směnek, protože jde o slušné peníze. Navíc směnečné právo je intelektuálně povznášející oproti takovým banalitám, jako jsou rozvody a tahanice o děti, které sice řeší soudy, ale s právem to mnoho společného nemá.

www.ouu.cz – stránky zabývající se ochranou osobních údajů. Jeden z mých projektů, který předpokládal, že stát bude vynucovat dodržování zákona o ochraně osobních údajů a povinností, které nejrůznějším subjektům ukládá. Proto jsem udělal aplikace, které měly právníkům osobám a podnikatelům pomoci plnit některé povinnosti. Stát však na dodr-

žování povinností, které stanovuje, příliš nebazíruje, a ostatně sám je mnohdy neplní.

www.ouu.cz/houby – stránky o tržních houbách a obchodování s nimi. V ČR je možno legálně prodávat pouze několik desítek druhů hub, které se nazývají tržní houby. Stránky byly spuštěny, když jsem se rozhodl, že zbohatnu na prodeji hub. Podle českého práva uvádět volně rostoucí houby do oběhu může pouze osoba, která má mykologickou zkoušku. Takže jsem si udělal mykologickou zkoušku a mám oprávnění legálně prodávat houby, což v ČR skoro nikdo nemá (rozhodně to nemají babky na trhu a prodejci hub o silnice). Byť tento můj projekt byl naprosto nejnaivnější a neztrátovější (možná je třeba vytrvat), tak mě bavil vůbec nejvíc. Stále mi přes léto volají lidé, zda vykupují houby. Nechápu, kde to vzali, protože na těch stránkách je uvedeno, že houby prodávám a nikoli, že je vykupuji. Vrcholem všeho bylo, když mi nějaký houbař ze Slovenska poslal 5 kg sušených hřibů (je to ½ pytle brambor), které jsem si vůbec neobjednal. Já mu zboží vracel, neboť nebudu na svoji licenci uvádět do oběhu houby, které jsem ani neviděl. Paradoxní však bylo, že on si ty vrácené houby nevyzvedl a tak zůstaly někde v centrálním skladu pošty. (Pozn.: Houby v takovém množství už ani příjemně nevoní, neboť odér je značně intenzivní).

www.pravnipraxe.eu – stránky, na kterých jsou zpřístupněny zdarma vzory smluv, které se automaticky generují podle požadavků zadavatele. Uvedenou stránku jsem zprovoznil proto, abych si ulehčil práci jako advokát. Často jsem se totiž setkával s právním kutilstvím, kdy si lidi stáhli nějakou smlouvu z internetu, která byla většinou nepřesná, nejasná nebo jinak problematická, a to proto, že kvalitní vzory smluv zdarma vlastně neexistují. Jako

vedlejší produkt této stránky byla zprovozněna aplikace, která umožňuje lidem prostřednictvím internetu půjčovat si vzájemně peníze. Nyní se tomu říká přímá půjčka. Dne 3. 12. 2010 byla v ČT reportáž o tom, že v prosinci 2010 byla poprvé v ČR spuštěna aplikace, která umožňuje poskytovat přímé půjčky. Pominu-li aspekty skryté reklamy, která ani nebyla skrytá, bylo to opravdu nepravdivé tvrzení. Nevím sice, kdo v ČR první zprovoznil server na přímé půjčky, ale já ho provozuji od začátku roku 2010, tedy o necelý rok dříve, než na to přišla ČT, která udělala promo jedné pražské společnosti. Je na čase poslat zase nějaké žaloby a trochu zkultivovat soutěžní prostředí.

Nyní si tedy vydělávám peníze jako advokát, kdy poskytuji právní porady a zastupuji klienty před soudy a úřady v podstatě ve všech právních oblastech, tedy kromě sociálního zabezpečení, protože to jsem nepochopil. Po několika letech v oboru mne však přestává tato práce vyhovovat. Zatím jsem ale ne našel jinou činnost, při které bych si vydělal tolik peněz jako zde, abych stačil dotovat své donkichotské projekty. Nejúnavnější na této činnosti je pro mne práce s lidmi. Stále vysvětlujete lidem to samé, oni to nechápou nebo nechtějí pochopit, a pokud to pochopí, pak stejně nedodržují, co jim poradíte, a stěžují si, že to dopadlo špatně. Navíc platí nepřímá úměra v odměňování. Nejvíce požadavků na vás mají ti, kteří nezaplatí buď vůbec, nebo jen naprosto symbolicky. V rámci své praxe se tak seznamuji s různorodým vzorkem lidí. Od nesvéprávných jedinců a analfabetů, které mi soud přiděluje ex offo,

přes zlodějíčky a podvodníky, oběti trestných činů, podnikatele, zbohatlíky, restituenty. Námětů a příběhů z advokátní praxe na scénáristické využití mám poměrně dost.

Pokud se jedná o moji právně vědeckou kariéru, tak kromě odborných článků jsem napsal tři ucelené monografie – *Ochrana názvů postav a příběhů uměleckých děl* (C.H.BECK 2003, druhé vydání 2008, na serveru MU by měla být dostupná v pdf verzi, protože je to moje rigorózní práce), *Ochrana osobních údajů v teorii a praxi* (dostupné pouze v elektronické verzi) a *Právní aspekty humoru* (vyjde v C.H.BECK v lednu 2011, na serveru MU by měla být dostupná v pdf verzi, protože je to moje disertační práce).

V současné době se věnuji dalšímu projektu a tím je rybníkářství. Koupil jsem si rybník a dále rozsáhlou bažinu, kterou budu předělávat na další rybník. Uvidíme, nakolik to bude další donkichotský projekt.

Škola mi z dnešního pohledu dala to, že nemám problém naformulovat myšlenku a vylíčit událost (my právníci říkáme skutkový stav) a to mnohdy takovým způsobem, abych vše neprozradil hned u prvního jednání. V podstatě je to značná část mé práce. Nyní, když nad tím tak přemýšlím, tak si však nejsem jist, zda jsem se formulovat myšlenku naučil. Někteří soudci se občas dívají tak nechápavě, že mám silný pocit, že neví, o čem mluvím.

Co bych dělal jinak při studiu? Prvně bych vystudoval práva a pak scénáristkou. To bych totiž už měl rybník hotový.

Jestli bych šel RTDS studovat znovu, nevím. Pokud bych se nevěnoval něčemu jinému, co by mi zrovna připadalo smysluplné, jako je mykologie nebo rybníkářství, tak asi ano.

Co bych chtěl vzkázat prof. Přidalovi? Hodně zdraví a síly a až budete potřebovat právní nebo mykologickou radu, obraťte se na mě. Ryby budou k dispozici odhadem za 3 roky.

S pozdravem,

Michal Šalomoun

Jak asi víte, hlavním cílem mého směřování byl vždycky rozhlas. Do toho olomouckého jsem nastoupil ještě rok před přijetím na JAMU a spolupracuji s ním dodnes, byť (jak už to tak bývá) žádná cesta génia není přímočará. Když jsem si po úspěšném absolutoriu spočítal šest tisíc z rozhlasu a dva za pedagogickou činnost na JAMU, zjistil jsem, že to není ani na vlastní byt ani na standardní život. Proto když v únoru roku 2000 přišla nabídka z pražského Pozemkového fondu ČR, zda bych tam nenastoupil na místo tiskového mluvčího, souhlasil jsem. Tak se začalo odvíjet devítileté angažmá, v jehož rámci jsem se mnohému novému naučil a které mě připravilo o mnohé iluze. Nicméně finálním produktem této formace je celkové zocelení, výrazné zlepšení vyjadřovacích schopností a získání dovedností v oboru majetkového práva, se specializací na zákon o půdě a zákon o prodeji půdy. Konstelace, kdy jsem pracoval v Praze, natáčel v Olomouci a učil v Brně, vydržela do podzimu loňského roku. Tehdy jsem Pozemkový fond po podání výpovědi opustil a stal se OSVČ. Důvodů

k tomuto nesnadnému kroku bylo několik, těmi hlavními byl absolutní nesoulad s novým vedením, které přinesli Tři králové v lednu 2009, zachování psychického zdraví a potřeba dokázat si a prokázat, že budu schopen se už snad konečně uživit tím, co jsem vystudoval a v čem spatřuji hlavní smysl svého vezdejšího bytí. Po více než roce musím říct, že jsem udělal dobře, když jsem se na takovou cestu vydal. Není to žádná pohodlně projetá autostráda, spíš klikatící se silnička, místy blátivá. Ale dovedla mě k natáčení audioknih, k divadelní režii a samozřejmě mě drží u režie rozhlasové, se kterou se stýkám a potýkám už od roku 1998. V životě osobním jsem šťastný, svobodný a bezdětný. Trvale bydlím v Praze, za prací cestuji po celém Česku. Záliba ve Francii, vínu a v sýrech mi zůstala, ba ovládla mě ještě více, stejně jako záliba v cestování vlakem.

Michal Bureš

Co jste dělali po ukončení studia na JAMU a čím se živíte nyní?

Studium jsem ukončil v roce 2000 a neměl jsem nejmenší tušení, čím se budu živit. Za našich studijních let nebylo zvykem, že by studenti aktivně spolupracovali s rozhlasem či televizí a pak pozvolna vepluli k mediálnímu výrobnímu pásu. A já jsem byl asi neschopný se nějak prosadit vlastními silami. Už jsem si začínal zjišťovat, jaké dokumenty je potřeba přinést k registraci na Úřadu práce, když mi jednou zazvonil telefon a oslovil mne nějaký režisér, že prý slyšel, že jsem psal diplomku o Ludvíku Aškenazym a že ten má zrovna nějaké výročí a že ČT o něm chce natočit dokument a jestli bych tedy nechtěl napsat scénář. Neměl jsem důvod říci ne. S tím panem režisérem – Pavlem Lihartem – jsem pak strávil další rok, jednak psaním dalších scénářů k dokumentům (např. o J. Seifertovi), ale hlavně psaním scénáře k jeho vysněnému celovečernímu filmu. Platil mi pravidelně zálohy na honorář, zaplatil mi byt v lesích u města Jeseníku (abych měl klid na práci) a platil za mne útratu v různých restauračních podnicích. A že jich nebylo málo... Bylo to velmi divoké a veselé živobytí, a nic na tom nemění ani fakt, že ten film byl o týraných dětech. (Ach, ti „umělci“! Není větších lhářů.) A nakonec nikdy nevznikl.

Pak mi jednou zazvonil telefon a zavolali mi z brněnské ČT, že prý když píšu ten film o týraných dětech, mohl bych napsat i scénář k nějakému dokumentu s podobným tématem. Těch dokumentů (no, spíš publicistických pořadů; dokument se tomu říká jen proto, aby to lépe znělo) jsem pak napsal víc.

Pak jsem si podal přihlášku k doktorskému studiu na JAMU (sám; ale nevylučuji, že i tomu předcházelo zazvonění telefonu a pozvání na pivo od nějakého doktoranda. A na tom pivu jsem se asi dozvěděl, že studenti doktorského studia jsou za studium placeni), byl přijat a za pár let je i úspěšně zakončil. (A dokonce i za to získal nějakou cenu.)

Pak mi jednou zazvonil telefon a v něm mi doc. Gogola (dnes už prof.) řekl, že TV Nova chystá nějaký seriál a shání scénáristy a jestli bych o to neměl zájem. Neměl jsem důvod říci ne. Tak začala má téměř dvouletá práce na *Ulicí*. S přibývajícimi desítkami napsaných dílů nekonečného seriálu přibývalo i mé vyčerpanosti, ale naštěstí ... (určitě už víte, co následovalo)

... mi jednou zazvonil telefon a volal doktor Aujezdský, jestli bych nechtěl dělat dramaturga v brněnské ČT. Neměl jsem důvod říci ne. Vydržel jsem tam nakonec téměř čtyři roky (část z nich externě) a oddramaturoval desítky pořadů (*Česko jedná báseň*, *Divadlo žije!*, *Čtenářský deník*, seriál *Poste restante*, záznamy divadelních představení, ...). Mezitím...

... mi jednou zazvonil telefon a volal prof. Přidal a zeptal se mne, jestli bych nechtěl něco přednášet studentům RTDS. Měl jsem dost důvodů říci ne, ale nakonec jsem žádný neřekl.

Když tak koukám na ten výčet, vypadá to, že nedělám nic jiného, než že čekám, až mi zazvoní telefon a já nebudu mít důvod říci ne. Tak to ale není. Občas něco dělám i z vlastní vůle a vytrvale o to usiluji. Takhle už vzniklo pár hraných filmů pro ČT podle mých scénářů, pár scénářů různých seriálů, námětů, článků, studií, fotek, sborníků, vlastně i tento sborník RTDS (a i ty předchozí, které jsou na

rtds.jamu.cz; a vlastně i ty stránky samotné). Taky pár přednášek a projektů na JAMU a také mé téměř detektivní bádání v archivu brněnské ČT (při realizaci výzkumného grantu o historii televizní dramatické tvorby). A pak taky dělám všelijaké věci v osobním životě, ale to sem tahat nechci. No, a nedávno...

... mi jednou zazvonil telefon a volali mi z Novy, že chystají nový seriál a jestli bych neměl zájem o spolupráci. Co jsem řekl, to už víte, takže teď jsem zaměstnán jako tzv. šéfautor něčeho, co zřejmě uvidíte příští rok prvního září v televizi (a pak následujících cca 199 večerů).

Jak se máte?

Děkuji za optání. Ujde to. Zdraví slouží, žaludek nekručí, kamna sálají, střecha nezatéká. Akorát si říkám, že už je pomalu načase, aby taky nějaké škrvně křučelo. Dělán na tom. Nepředpokládám, že by mi v této záležitosti jednou zazvonil telefon...

Co vám škola (z dnešního pohledu) dala?

Už několikrát jsem se snažil rozpomenout, proč jsem se vlastně na JAMU hlásil. A na nic jsem nepřišel. A už vůbec nevím, proč mne přijali. Byl jsem buran z venkova, nedotčený kulturou a uměním, s trojkami z češtiny a nevalným pravopisem, částečně bez domova, místy na hraně zákona, naprostá „třtina ve větru se klátící“. No, ale stalo se. A pak jsem ji i vystudoval a přitom mi byly otevřeny dveře do světa umění, tvorby, intelektuálních požitků a krásy. (A v těch dveřích stojím dodnes. Dál jsem se nedostal.) Kdybych přijat nebyl, pravděpodobně bych dělal na dráze elektrikáře, možná bych lovil ryby v Pacifiku, možná bych už nežil. K tomu všemu můj život před JAMU směřoval. A díky JAMU (ale dost obecnosti: díky profesorům Přidalovi a Švan-

dovi) byl přesměrován k čtení a psaní a myšlení a kladení otázek, k životu filozofickému a estetickému. Takže škola mi dala nový život. A jsem jí za to vděčný. Nelituji. I když určitě nemohu sloužit za vzor poutníka na této cestě. A raději se neptám výše jmenovaných pánů, zda mého přijetí nelitují oni. Stále na ně pohlížím z hmyzí perspektivy, i když bych jim teď mohl říkat kolego.

Co vám (z dnešního pohledu) ve škole chybělo, co mělo být jinak a co byste dělali jinak?

Když jsem na školu nastupoval, neočekával jsem vůbec nic (a to ostatně byla má největší chyba. Dnes už to vím. A dnes mi to taky na studentech nejvíc vadí: nedostatek zapálenosti. „Člověk musí hořet.“ Jako by si mysleli, že není potřeba nic dělat, jen čekat, až jim jednou zazvoní telefon...) Takže z tehdejšího pohledu jsem dostal mnohem víc, než jsem si zasloužil. A z dnešního pohledu? Asi bych mohl vyjmenovávat všechny ty větší kontakty s praxí, více praktických cvičení, více přednášek

profesionálů z oboru, lepší technické vybavení... Ano, kdyby to bývalo bylo, kde bych nyní mohl být... Ale tak je to vždycky. Vždycky je na co nadávat. (Jenom ne na sebe.) A co bych dělal jinak? Všechno. Ale stejně bych dělal chyby. „Já potřebuji Boží pomoc, já jsem člověk chybující, já jsem člověk slabý.“ Tak to je. Raději nechám Bycha běhat po lučinách.

Šli byste (kdybyste se vrátili o pár let zpět) studovat RTDS znovu? Proč ano či ne?

To je pěkně blbá otázka (přesněji: to jsem vymyslel pěkně blbou otázku). Neumím na ni odpovědět.

Chtěli byste něco vzkázat prof. Přidalovi? Co?

Děkuji. A buďte zdrav,

Marek Hlavica

Co jste dělali po ukončení studia na JAMU a čím se živíte nyní?

Po skončení školy bylo mou povinností nastoupit na povinnou vojenskou službu, což jsem vyřešil domluvou s p. Tučkem, který mi pomohl poměrně složitými cestami vyřídit, že jsem nakonec mohl nastoupit na náhradní vojenskou službu do divadla – konkrétně do Divadla Polárka, které se tou dobou již profesionalizovalo. V Polárce jsem pak „v tichosti“ (oficiálně totiž nebylo možné nastoupit na civilní službu v oboru, který jste vystudovali...) pracoval jako dramaturg, později také jako režisér a šéfrežisér.

Zpočátku jsem zde spolupracoval především s Martinem Čičvákem, který však v Divadle Polárka spíše nebyl, než byl, takže jsem ke spolupráci brzy přizval Jana Mikuláška, s nímž jsme pak Divadlo Polárka úspěšně vedli a profilovali celkem 3 roky. Během nich se Polárka navzdory svým směšným možnostem definitivně etablovala jako brněnské divadlo pro děti a mládež s jasnými konturami a 100% návštěvností.

Po čtyřech letech (z toho více než 2,5 roku na civilní službě) jsem dostal nabídku na místo dramaturga Divadla Petra Bezruče v Ostravě, kterou jsem však tehdy odmítl. Vzápětí odtud dostal nabídku také Jan Mikulášek na pozici uměleckého šéfa a ten nabídku přijal. Po jeho odchodu jsem pak začal uvažovat o změně působiště i já... Brzy poté byl vypsán konkurs na uměleckého šéfa činohry divadla F. X. Šaldy v Liberci – tedy ve městě, odkud pocházím, a tak jsem se rozhodl, že se vrátím do rodného kraje. Ve výběrovém řízení jsem však bohužel neuspěl – skončil jsem jako druhý (mimořádně - šéfem výběrové komise byl divadelní ředitel a pedagog Jan Bu-

rian, který při závěrečném rozhodování prosadil na místo uměleckého šéfa svého studenta-absolventa DAMU), nicméně materiál o uměleckém řízení činoherního divadla na 2 roky, který jsem tehdy vypracoval, mi nakonec přeci jen trochu pomohl. Arnošt Goldflam, který věděl o mých úmyslech odejít z Polárky, mě tehdy zkontaktoval s ředitelem Klicperova divadla v Hradci Králové, který hledal nové lidi do uměleckého vedení, včetně dramaturga (Vladimír Morávek odcházel do Divadla Husa na provázku a Lucie Bulisová, která měla s ředitelem Zemanem trvalé konflikty, odcházela v té době na mateřskou dovolenou). Ředitel hradeckého divadla si přečetl mou koncepci uměleckého řízení činoherního divadla a na jejím základě mi nabídl místo šéfdramaturga, což jsem posléze přijal. Spolu se mnou po složitém vyjednávání nastoupil do Klicperova divadla také režisér Ivo Krobot na místo uměleckého šéfa.

Po svém odchodu z Divadla Polárka jsem za sebe hledal adekvátní a pro divadlo vhodnou náhradu – nakonec se mi podařilo domluvit s Martinem Františkem, který po mně nastoupil jako umělecký šéf Divadla Polárka (přenechal jsem mu i podnámem v jedné rodinné vile v Kohoutovicích) a s Hanou Mikoláškovou, která byla přijata na pozici dramaturgyně.

Angažmá v Hradci Králové nebylo příliš povedené. Po odchodu Vladimíra Morávka soubor nebyl v dobré psychické kondici, někteří herci odtud odešli a zbylá většina byla rozdělena do několika nesooudných skupin. V každém případě soubor nového uměleckého šéfa absolutně nepřijal. Jedním z důvodů byl mimo jiné zcela odlišný umělecký styl a divadelní názor Ivo Krobota a způsob jeho myšlení. Po veleúspěšném angažmá Vladimíra Morávka

s jeho agresivním a ryze režijním pojetím divadla, nastoupil na jeho místo režisér s výrazně hereckým pojetím divadla, což zůstalo zcela nepochopeno – Ivo Krobot byl v Hradci brzy chápán jako slabý režisér bez uměleckého názoru, vyzařoval z něj odér 60. let a jeho divadelní myšlení bylo vnímáno jako zastaralé, nemoderní a málo sexy... Svě názory tak stále více začal prosazovat také ředitel Ladislav Zeman a má pozice dramaturga mezi těmito bloky (Krobot-Zeman-soubor) byla příliš slabá na to, abych mohl cokoliv změnit. Po dvou letech jsem se proto rozhodl odtud odejít a vrátit se zpět do Brna. S Ivo Krobotem, který odešel společně se mnou (původně měl zůstat ještě 1 sezonu, ale nakonec musel odejít již v září), jsme nicméně přátelé a zůstáváme spolu nadále v kontaktu.

Po návratu do Brna jsem chvíli koketoval s myšlenkou, že bych nastoupil do brněnského studia ČT jako dramaturg, avšak nakonec jsem od tohoto nápadu ustoupil a zkusil jsem se živit na volné noze – psaním scénářů. Za cca 3 roky jsem pro Českou televizi připravil několik scénářů, vždy pro pražské studio: celovečerní film *Hrdinové* (jde o dobrový film, který ČT sice zakoupila, ale který stále čeká na realizaci), scénář pohádky *Vodník a Karolínka*, ve které jako ve své poslední roli hraje Josef Somr, a scénář k jednomu dílu televizního cyklu 3+1 s Miroslavem Donutilem. Poté jsem byl ČT osloven, zda bych nechtěl spolupracovat na novém televizním cyklu s názvem *Setkání s hvězdou*, přičemž jsem měl psát celovečerní povídkový film pro Karla Heřmánka v titulní roli. Tento cyklus však byl prozatím kvůli reorganizaci ČT pozastaven (do výroby se dostaly zatím pouze 2 díly – snímek J. Stracha pro paní Hlaváčovou a snímek L. Wimmerové pro Dagmar Havlovou). V těchto dnech ČT Praha přijala

další námět na pohádku a podepsala se mnou smlouvu na scénář pohádky *Vánočník a pekelníci*.

Zároveň jsem byl po svém příchodu osloven Vladimírem Morávkem, zda bych nena-stoupil do Divadla Husa na provázku jako dramaturg – nabídku jsem nakonec přijal a tak na Provázku působím v angažmá od srpna 2009. Mimo jiné jsem zde dramaturgicky připravil inscenace *Hordubal* (režie J. A. Pitínský), *Bibá Veruna* (režie A. Goldflam) či

Maestro a Markétka (režie V. Morávek). V současné době se podílím například na cyklu *Kabinet Janáček* (moderátorem a garantem cyklu je Miloš Štědroň), který by měl na podzim roku 2011 vyvrcholit inscenací nové původní hry Milana Uhdeho s (prozatím pracovním) názvem *Janáček, divoké panáček* (režie V. Morávek).

Jak se máte?

Těším se dobrému zdraví, jsem veselé mysli, mám hezkou a hodnou partnerku a letos v červnu se nám narodila dcera Lucie. V Předklášteří u Tišnova jsme zakoupili pěkný pozemek, vlastně velikou louku na kopci s překrásným výhledem na kopec Květnici a středověký klášter. Louky jezdíme pravidelně kosit s mým přítelem Markem Hlavicou, který je naším

dobrým a spolehlivým (budoucím) sousedem. Pořídili jsme si s Markem společně maringotku, která stojí na horním konci louky, a občas tam jezdíme

Lucie Ošcatková

nejen pracovat různými křovinořezy a motorovými pilami, ale i opékat buřty a diskutovat o české a zahraniční televizní tvorbě J. Architekt ing. Oliver Kálnássy a ing. Ilona Matoušková nám letos navrhli venkovský rodinný dům, na nějž již máme vydáno stavební povolení a na jaře příštího roku bychom měli začít stavět.

Co vám škola (z dnešního pohledu) dala?

Kromě všeobecného vzdělání mě škola především seznámila s lidmi, což pokládám za nejpodstatnější a nejvýznamnější hodnotu, kterou mi škola dala. Díky tomu se dodnes stýkám s nejrůznějšími režiséry, dramaturgy, scénografy, herci a vůbec s lidmi z branže. Pokud bych se seznámil s jinými lidmi, dělal bych dnes něco docela jiného a nepochybně i odlišným způsobem.

Co vám (z dnešního pohledu) ve škole chybělo, co mělo být jinak a co byste dělali jinak?

Nevím, jak je tomu nyní, ale musím říci, že při studiu RTDS mi již tehdy zcela zásadně chybělo napojení na praxi, především v závěrečných ročnících studia. V jiných studijních oborech (na jiných vysokých ško-

lách) je dnes již obvyklou praxí, že nejnadanější studenti si firmy a instituce vyzkoušejí již v průběhu studia a před skončením školy již spolu navazují trvalou spolupráci – v tomto ohledu jsem vždy záviděl studentům Arnošta Goldflama, který svým studentům dovedl zajistit práci v některém z českých divadel prakticky ihned po skončení školy, někdy dokonce již v průběhu 5. ročníku. Riskoval tím sice, že vystaví své jméno posměchu, pokud se práce nepovede (někteří studenti časem skutečně zapadli), ale řadě svých absolventů svou přímluvou či domluvením práce zajistil rozběh vlastní profesní kariéry, k níž by se jinak dlouho a složitě dostávali. Navazování pracovních a osobních kontaktů, získávání zkušeností z praxe a přímá spolupráce s divadly, rozhlasem, televizí – tyto oblasti dnes pokládám za zcela zásadní vybavení do života, který čeká absolventy po odchodu ze školy.

Šli byste (kdybyste se vrátili o pár let zpět) studovat RTDS znovu? Proč ano či ne?

Ano, ale jedině při souběžném studiu ještě další vysoké školy.

Chtěli byste něco vzkázat prof. Přidalovi? Co?

Především bych ho chtěl co nejsrdečněji pozdravit a popřát mu pevné zdraví a vše dobré do dalších let! Rád na něj jako na svého profesora vzpomínám a vždy mě potěší, když jej náhodou někde v Brně potkám. Vzhledem k tomu, že stále pobýváme ve stejném městě, věřím, že ještě budeme mít příležitost se spolu setkat a zajít na kávu nebo na skleničku. Přeji mu hodně nadějných a talentovaných studentů!

Miroslav Ošcatka

Co jste dělali po ukončení studia na JAMU a čím se živíte nyní?

Vedla jsem literárně-dramatický obor v ZUŠ Slatiňany, poslala pár svých prací do ČT a měla štěstí. Trefila jsem se do chvíle, kdy hledali externistku. Vzali mě a nechali si mě až do teď.

Jsem dramaturgem některých dětských pořadů, a při tom dál a dál píšu.

Právě teď válčím s mloky a oni se mnou, ale něžně.

Co vám škola (z dnešního pohledu) dala?

Dala mi 5 let teoretického zkoumání múz a múziček. Krásného teoretického zkoumání múz a múziček, a taky – svým způsobem – až pocit rodinného zázemí.

Co vám (z dnešního pohledu) ve škole chybělo, co mělo být jinak a co byste dělali jinak?

Chybělo mi více praxe. Možnost chodit na natáčení, poznat zákulisí...

Šli byste (kdybyste se vrátili o pár let zpět) studovat RTDS znovu?

Určitě. 5 let v rodinné péči múz a múziček je přece nádhera.

Chtěli byste něco vzkázat prof. Přidalovi?

Chtěla bych poděkovat, protože společně s panem Gogolou, Švandou a Makovičkou pro mě byli múzičkoví tátové. A vlastně jsou napořád.

Jana Ozoráková

Jednoho prosincového večera až do noci

Jaképak to bylo jamování... Dneska to zvládnou napsat. Je klid. Bouračka od rána nikde nebyla, sněhová kalamita se nekoná, sypače jezdí a sypou. Pokusím se tedy vysypat pár postrěhů.

Za studia RTDS jsem ráda. Teď si považuji toho, že jsem pět let mohla dělat něco, co mě baví. A o to mi hlavně šlo, bavit se. Byla jsem nevyzrálé děcko a udělala jen to, co jsem musela. Promarnila jsem tak spoustu času, kdy jsem se mohla naučit mnohem víc než na přednáškách a při hodinách v ateliéru. Na jednu stranu většina z nás byla v tom maličkém ateliéru zamčená. Nebyli jsme ve spojení s herci, režiséry a manažery. I když tam z počátku pokusy byly, stejně nám televizákům a rozhlasákům zůstal svět divadla cizí. Takže možnosti uskutečnění našich nápadů skoro neexistovaly. Když se začaly texty hromadit v šuplíku, začala jsem postrádat motivaci. K čemu to všechno je? Na druhou stranu ale záleželo hlavně na mně, jak se budu snažit, kterou cestou se vydám a zda se aspoň trochu přiblížím cíli...

JAMU mě obohatila o jiný pohled na svět, na texty, které píšu. Pamatuji si, že díky analýzám filmů jsem si z počátku vlastně žádný film vychutnat nemohla. Třeba v jedné ze scén *Americké krásy* jsme se dokázala soustředit jen na to, že v pokoji, kde se dva manželé hádají, je téměř všechno modré. Co tím chtěli tvůrci říct? Později jsem dokázala filmy vnímat celistvě a zjistila jsem, že se mi otevřela jejich další dimenze. Něco podobného jsem prožívala u rozhlasových her.

20:19 Kouknu na web hasičů, a co tam nevidím. Požár jako blázen! Propadená konstrukce střechy,

celý dům v plamenech. Volám na operační. V ohrožení jsou totiž i okolní domy, tak je hasiči skrápějí vodou. Ještě neví, jestli se při požáru někdo zranil. Snad ne. Snad pak nenajdou ve spáleništi mrtvé...

Skončila jsem školu a vydala se dělat pečovatelku do Anglie. Tam jsem se starala o nemocné a staré lidi. Vstřebávala tu spoustu silných příběhů, vážila si umírajících lidí, kteří nešetřili černým humorem. Od šesti od rána do jedenácti do noci jsem jezdila autem a navštěvovala je doma, jak tak čekali, až konečně někdo vejde do jejich samoty. Vedla jsem si nápadníček (další objev z JAMU) a malovala si, jak se vrátím a všechno to napíšu. Nutno podotknout, že stále věřím, že to napíšu.

Po čtyřměsíčním dobrodružství jsem se vrátila do Blanska. Na ulicích jsem místo cihlových domků a usměvavých lidí mýjela bručouny a socialistické bytovky připomínající šedivé krabice. Stala jsem se Hurvínkem, kterého postavili do prostřed války. Nikde nebylo místo a já neměla dost zkušeností, ani nebyla dost dobrá na to, abych se někam vrtla. Převálcovaná nudou jsem hledala na pracovním úřadě a najednou věděla jistě to, že už na JAMU jsem měla víc pronikat do psaní, rozhlasu, televize, kde pak o mně neměli ani páru. Mezi pisatelské pokusy jsem s pravidelností vkládala výpisy pro sociálku, kde že jsem všude o práci žádala a jak.

21:05 Jej, je jej! Píšu další zprávu. Snad je to závěr krimi seriálu pro web. Lokalizace v 21:03. Hasiči rozebírají a dohašují strop a střešní konstrukci. „Je to dřevostavba, takže asi lehne popelem. Snad tam zítra ráno nikoho nenajdeme, tento dům bývá prázdný,“ říká mi do telefonu starostka obce a za zády jí mluví moderátorka zpráv v televizi.

Pracovní šok. Ten mě udeřil pěstí, když jsem nastoupila do deníku. Redakci opustili původní redaktori, protože nové vedení je zatížilo obrovským množstvím práce. V novinách tak zůstala jen šéfredaktorka a její zástupkyně. Ty byly nové, a tak jsem se s nimi asi před čtyřmi lety začala prát taky. Na prvním pracovním obědě mi zaskočila polévka a paní šéfová mě musela ušetřit několik herd do zad. Za pár hektických dnů jsem se přesvědčovala: Déle jak rok tu nebudu. Kolegáčci ale přicházeli a odcházeli a já zůstávala. Psaní ráno, odpoledne, večer, někdy v noci v případě, že se nějaký sebevrah zatoulal k propasti Macoše. Psaní o víkendu. Ale taky drsná škola (ne nadarmo jsme začali říkat našim kancelářím kabinety a šéfovskou místnost jsme přejmenovali na sborovnu). Člověk asi střídá jednu školu za druhou. Žije.

Na RTDS bych se vrátila právě teď, kdy mi táhne na třicítku. A vzala bych to všechno poctivěji, včetně častějšího setkávání s některými učiteli, kteří jsou úžasní a nabití lidé – to mi připomíná řeči mnohých dospěláků, co dospějí později, než chtěli.

A jak se mám? Mám se fajnově. V práci sice pořád píši (články), a přesto když se pustím do povídky nebo začnu scénář, je to koníček. Jen škoda že u toho na člověka musí zářit monitor. To mi jdou někdy oči kolem. Pak také často vyrážíme na výlety a delší cesty do neznáma. Připadá mi, že v mém životě je nyní malinko dnů, které by byly promarněné.

Když vzpomenu na profesora Přidala, vybaví se mi několik okamžiků. Vrátila jsem se z přijímaček a skončila u babičky u výslechu. „A na co se tě ptali? A kdo tam byl?“ Padne jméno Přidala. „Ten Přidala?“ No prostě Antonín Přidala. „Jejdamane, tys mluvila s Přidalem, no to je kapacita...“ A přiznám se, já,

tehdy osmnáctiletý puberťák, jsem si profesora Přidala vybavila akorát s úsměvem pod dioptrickými brýlemi v pořadu *Z očí do očí*. Víc jsem o něm nevěděla. Nyní se přidávám k babiččině pochvalné ódě. Profesor Přidal mě občas pokáral a dokázal probodnout takovým pohledem, že bych se do země propadla. A třeba zrovna rovnou pod vozovku, kterou jsem kdysi popsala do detailu i se zrnkem asfaltu, čemuž se profesor hřmotně zasmál. A já s ním. Jednou na chodbě mi řekl: „Karolino, jak vy to děláte, že se pořád usmíváte?“ Tuto větu si pamatuji i proto, že mě zrovna neoslovil Kateřino, k čemuž docházelo z počátku semestru, když o ročník níž nastoupila Katka z jižních Čech. Profesor Přidal se vlastně v ateliéru v našich hodinách smál málo. Zato když předstoupil před zaplněné lavice v posluchárně, sršel vtipem. Po přečtení textu mě vždycky dokázal navést správným směrem, přitom mi konkrétně neříkal, co a jak tam mám připsat nebo přepsat. Moc si ho vážím a vážila jsem si ho už tehdy. A děkuji mu za všechno.

21:31 Musela jsem zkontrolovat krimi. A dobře mi tak. Hasiči dohašují ve vyhořelém domě, u vesničky v kopcích nad Blanskem se vybouralo auto na zledovatělé vozovce a převrátilo se na bok do příkopu. Jinde vzplály saze v komíně a onde chytl od hořícího gauče dům. Další na řadu! A mě napadá: musím zítra zjistit, jak ty dva velké požáry vznikly. Pokud si lidé zapalují adventní věnce, bylo by to na další článek...

Karolína Opatřilová

Absolvovala jsem v roce 2005 a od té doby jsem stihla vyzkoušet práci v časopise o architektuře, dramaturgování i psaní televizního seriálu, natáčení dokumentů. V současné době se orientuju spíš na rozhlas – v tuto chvíli je to rozhlasová hra, ale chci se pustit i do dramatizací.

Obor RTDS v době, kdy jsem na něm studovala, trpěl neujasněností náplně, ale také různým očekáváním studentů. Někteří inklinovali k psaní scénářů, jiní k dokumentům, další k teorii. Na druhé straně tomu odpovídal i záběr předmětů a malá možnost volitelnosti v prvních třech ročnících. Cílem zřejmě bylo poskytnout nám univerzální přehled. Takový systém je v ČR normální, ale mě osobně by víc vyhovovalo soustředit se na méně oblastí a v těch jít víc do hloubky. To souvisí i s další potíží, která na RTDS vládla, a to je minimum kvalitních pedagogů. Mnozí brali semináře jen jako možnost podělit se o své nazírání světa, to bylo mnohdy žalostně málo.

Někteří mí spolužáci řešili tuto prázdnotu studiem na jiné vysoké škole, já jsem se rozhodla, že si malé nároky, resp. malé podněty ze školy doplním z vlastních zdrojů, samostatným pátráním. Vlastně mi to tak plně vyhovovalo.

Z praktických připomínek mám jednu zásadní, a to malou praxi, zvláště v oboru televize.

Z osobních připomínek mám také jen jednu. Bylo nás v ročníku sedm, což ve srovnání například s humanitními obory bylo nepatrné číslo. Přesto se, až na výjimky (jednou z nich je pro mě můj současný školitel profesor Švanda), nepodařilo vytvořit mezi námi a pedagogy otevřenější vztah, který je podle mého názoru k tvorbě naprosto nezbytný.

RTDS zatím není prestižní obor, tím se může stát až po letech. Napomohlo by k tomu také to, kdyby se studentům nabízel kontakt se zahraničím a to na oborech, které by byly s rozhlasovou a televizní dramaturgií a scenáristikou opravdu spojené. Jsou ale vůbec takové?

Hana Roguljičová

Co jste dělali po ukončení studia na JAMU a čím se živíte nyní?

V srpnu 2005 jsem nastoupila jako redaktorka do Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci. Přijali mě především díky mému předchozímu studiu češtiny na FF MU – hlavní náplní mé práce byly korektury. V červnu roku 2006 jsem odešla na mateřskou dovolenou a tím zároveň skončil můj první a zatím poslední pracovní poměr, protože byl na dobu určitou pouze na jeden rok. Na mateřské jsem dosud, ale mezitím jsme se přestěhovali do Veselí nad Moravou. Ve zdejších kraji je velká nezaměstnanost, takže nevím nevím, jakou práci tu jednou najdu...

Jak se máte?

Mám se moc dobře. (Především proto, že jsem se už během studia na JAMU šťastně vdala :-)) V roce 2007 jsme s manželem z Olomouce odešli do neznáma za manželovou prací – odkoupil jako lékař alergologickou praxi ve Veselí nad Moravou. Začátky nebyly lehké, nikoho jsme tu neznali, ale po prvotní depresi se vše v dobré obrátilo a jsme tu už doma. Před čtrnácti dny se nám narodil třetí syn. (Josef – 4 roky, Jiří – 2 roky, Jan – čerstvoušek :-))

Co vám škola (z dnešního pohledu) dala?

Cením si především setkání se zajímavými osobnostmi z pedagogického sboru. Dodnes se mi občas zasteskne po panu profesoru Švandovi, ale i po Mgr. Zábojovi, kteří do výuky přidávali kousky své osobně vydobyté životní filosofie a moudrosti. Ale je toho samozřejmě víc. Ovlivnila mě celá ta atmosféra tvůrčího prostředí na škole, ta samotná budova i třešeň na dvoře, na kterou se z okna vedlejší budovy dívala za mlada už moje maminka, když tam za studií bydlela na internátě...

Co vám (z dnešního pohledu) ve škole chybělo, co mělo být jinak a co byste dělali jinak?

Mám chuť napsat, že mi nic nechybělo. Načrtly se přede mnou možnosti, které jsem nedokázala plně využít. Představovala jsem si, že studium ukončím s vícero konkrétními a hlavně realizovanými, pokud možno velkými projekty na svém kontě. A zjistila jsem, že určité možnosti se sice otvírají, ale já je nedokážu využít. Že to prostě není tak jednoduché. Musela jsem se tedy spokojit s málem: s pár básněmi, s pár fejetony do *Zelného rynku*, s hereckou etudou pro televizní dokument *Múzy mají vysokou*, s absolventským scénářem rozhlasové hry, který se pak díky prof. Přidalovi realizoval... No ale vše, co mi bylo předáváno a co mě oslovovalo, je ve mně stále uloženo a žije to svým vlastním životem, zraje... Takže věřím, že ze mě třeba časem ještě něco zajímavého vypadne... Od roku 2006 díky Michalu Burešovi externě spolupracuji s ČRo Olomouc, pro který připravuji svůj vlastní měsíčník *Babiččina krabička*. Je to spíš publicistika než umění. Povídaní zajímavých pamětníků o jejich životních osudech, o tom, jak se žilo dříve... Ale setkávání s těmi starými lidmi je pro mě inspirující a velmi obohacující. A hlavně jsem při této drobné pravidelné práci nabyla spoustu užitečných rozhlasových zkušeností. Takže to je další můj výtěžek. S koncem tohoto roku ale pravidelnou práci pro rozhlas přeruším. Momentálně cítím, že je třeba být chvíli matkou na plný úvazek...

Šli byste (kdybyste se vrátili o pár let zpět) studovat RTDS znovu? Proč ano či ne?

Ano. Studovala jsem tehdy češtinu a estetiku na Filozofické fakultě a frustrovala mě ta jednostranně zaměřená teoretičnost. Potřebovala jsem tuhle

stránku vyrovnat nějakou praxí, nějakým tvůrčím duchem. To mi studium na JAMU poskytlo.

Chtěli byste něco vzkázat prof. Přidalovi? Co?

Kéž se těší pevnému zdraví! Musím přiznat, že mě během studia mrzelo, že je k nám dost neosobní. Ale asi jsme byli takový zlobivý ročník... Teď na něj vděčně vzpomínám a srdečně ho zdravím,

Lenka Tillichová

Zdravím Vás! Ozývám se jen s několika řádky - jsem teď ve Švýcarsku a nemám tu moc prostoru na psaní. Po JAMU jsem dostudovala pedagogickou fakultu a estetiku na FF MU. Pracovala jsem jako jazyková korektorka a hodlám v tom pokračovat, je to práce, která mě baví a těší.

Zdravím ze Švýcar!

Markéta Fiedlerová

Studium v ateliéru Rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky patří k tomu nejlepšímu, co mě v životě doposud potkalo. Nerada bych sklouzla k frázi, sentimentálním povzdechům a dojemným proslouvům, protože jsme v rámci ročníku netvořili bůhvíjak sešnou partu. Také ne vše a vždy se v rámci výuky utvářelo podle mých představ. Tento text tedy uvedu mou tehdejší největší výtkou vůči škole – praxe v brněnském televizním studiu, které je od JAMU vzdáleno jen pár metrů, pro nás zůstávala nedostižnou metou. A ačkoliv praxi někteří pedagogové často v různých souvislostech zmiňovali, vždy zůstalo jen u slov.

Ale i díky tomu, že na škole ještě stále působím jako doktorandka a učím současné studenty RTDS, mám možnost srovnání. A mám dojem, že ateliér RTDS se ročník od ročníku zlepšuje. Kromě pedagogů, snažím se propojit praktické i teoretické části studia, se na tom samozřejmě podílí především studenti. Není totiž samozřejmostí, aby se při výběru uchazečů o studium vybrali vždy ti nejvhodnější a nejtalentovanější. I proto mám radost, že jsem jako kolegyně při studiu a později i jako pedagoga zažila loňské absolventy RTDS – podle mého mínění nejsilnější ročník posledních let. Jsem si jistá, že o Janu Motalovi, Evě Vojtové, Richardu Komárkovi, Janě Kalousové, Josefu Fišerovi nebo Jakobovi Vítkovi ještě uslyšíme.

Zároveň mě trochu znepokojuje, že na škole vznikají další obory audiovizuální tvorby. Inflace talentovaných uchazečů o studium a obtížnost jejich následného uplatnění se tu přímo nabízí jako jeden z možných výsledků takového štěpení. Na druhou stranu může konečně vzniknout přímo na škole konkurenční prostředí, které bude uchazeče i studenty motivovat. Minimálně do doby, než vláda prosadí školné v

plné výši. Studium podobných oborů patří k těm nákladnějším, a pokud taková situace opravdu nastane, každý si bude před započítím své akademické dráhy dvakrát rozmýšlet, jaký obor bude studovat a co ho také následně užíví.

Já sama jsem doma před jedenácti lety z podobných praktických důvodů ani plány o studiu na JAMU nezmiňovala. Přihlášku jsem si podala bez vědomí rodiny. A jak jsem předpokládala, přijetí na školu se slavilo s mírnou dávkou skepse a nevyslovenými obavami o mou budoucnost a možnosti uplatnění v oboru. S odstupem určité rozpaky chápu, se zadostiučiněním ale konstatuji, že byly zbytečné. Nicméně i proto jsem si tehdy raději ke studiu RTDS po roce přibrala i studium politologie a žurnalistiky na MU.

V předposledním ročníku magisterského studia na JAMU se mi podařilo získat roční stipendium do USA v oboru rozhlasové a televizní vysílání a filmová studia.

Po návratu z Ameriky jsem několik měsíců před státnicemi vyhrála ve výběrovém řízení a získala místo dramaturgyně dokumentární tvorby v ČT, kde byl mým nadřízeným Jan Gogola ml. Pozdější pedagog v ateliéru RTDS velmi zásadně ovlivnil můj pohled na autorský dokumentární film. Považuji za velkou škodu, že otázky týkající se dokumentu stále ještě nejsou plnohodnotnou součástí magisterských státnic. Dokumentární tvorba je totiž to jediné, co veřejnoprávní televizní vysílání dosud odlišuje od komerčních stanic, a kde se absolventi RTDS velmi dobře uplatňují.

Na pozici dramaturgyně dokumentů jsem skončila před rokem a v současné době v roli režisérky a scenáristky dokončuji roční časosběrnou sérii o

romských dětech s názvem *Ptáčata*, která by měla pokračovat i v dalších letech. A těším se na to, co či koho podnětného mi ještě osud přivane do cesty.

Ráda bych na závěr chtěla velmi poděkovat prof. Antonínu Přidalovi a prof. Janu Gogolovi, nejvýraznějším pedagogickým osobnostem, se kterými jsem se v rámci studia na všech „mých“ školách setkala. Na dni otevřených dveří JAMU, zhruba někdy na podzim roku 1999, i v následujících letech to totiž byli právě oni dva, kdo ve mně vzbudil obrovské nadšení pro obor, o jehož existenci jsem do té doby – zcela upřímně – neměla ani ponětí.

Kamila Zlatušková

V roce 2007 jsem začala studovat navazující magisterský obor Management v kultuře na Masarykově univerzitě. Od roku 2008 jsem spolupracovala s Českou televizí na dokumentu z cyklu Rodinné křižovatky *Já v množném čísle* (námět a spolupráce na scénáři s Janem Gogolou ml.), na dokumentu *Ženy v boji* (námět a scénář) a na dokumentu *3 a ½ Masaryka* (námět, scénář a režie spolu s Janou Kalousovou). V roce 2009 jsem získala Robitschekovo stipendium a dva semestry studovala na University of Nebraska-Lincoln v USA. Zde jsem také měla půlroční stáž v televizní stanici NET TV v redakci tvorby dokumentů. Po návratu v srpnu 2010 jsem se vrátila ke studiu na MU, před 5 hodinami odevzdala diplomovou práci a v únoru snad svoje studijní eskapády úspěšně ukončím.

Eva Hradilová

Co jste dělali po ukončení studia na JAMU a čím se živíte nyní?

Už během přerušení studia jsem se zapojil do vzdělávání naší budoucí mladé elity, a čím dále jsem lety od této éry, tím více s nostalgii na ni vzpomínám. Učitelé se mají prostě krásně, ať si kdo co říká! Pak jsem se už trouba nechal vystřelit na mediální orbit. Nejdříve zlákan velikášskou vizí zpravodajské televize Z1. Zde jsem si vyzkoušel téměř vše od redaktora, reportéra, přes editora až po moderátora a byla to skvělá škola. Následně jsem zkoušel štěstí jako editor ČRo 2 – Praha, kde jsem brzy objevil existenci mnoha lidských neštěstí, která dnes bohužel trápí a ovlivňují i profesní chod (pád) této veřejnoprávní instituce. Přes působení v České televizi, jsem nakonec prozatím zakončil svůj mediální oběh na planetě s názvem Radiožurnál. Zde se v pozici sportovního redaktora snažím pohlízet na sport i netradičně a tradičně se mi to daří. Samozřejmě také občas něco píšu a čekám až se z toho „něco“ stane konečně „NĚCO“.

Jak se máte?

Umění rozhovoru se jmenoval předmět, který, pane Přidale, je jedním, o jehož smyslu jsem přesvědčován každý den víc a více. A tak tato otázka není moc dobře položena... Jinak řečeno: mám

se! Spolu se mnou se má i má úžasná žena a stejně se mají i úžasné dvě dcery Anežka a Zina. Co víc si můžu přát, než se mít... ?!

Co vám škola (z dnešního pohledu) dala?

Až pozdě si člověk uvědomí, jak široký záběr a možnosti měl během studia. A hlavně kolik měl času na vše. Když nad tím přemýšlím, je několik bodů, které se mi z působení na tomto ústavu vybavují nejvíce. Svě vzpomínky bych shrnul bez nějakého pořadí důležitosti asi takto:

Vystoupení kapely Chlupáči na Salonu původní tvorby (2002 nebo 2003)

- **ROZHLAS** – vznikla zde moje láska k tomuto médiu, ke zvukovým uměleckým experimentům v rozhlase a vše s tím spojenému. Za to mohou v podstatě věci samozřejmě tři osoby: prof. Přidal, který mě učil naslouchat, pí. Blažejovská, která mě učila porozumět a pan Bureš, který mě učil pracovat.

- **ŠVANDA** – té bylo hodně... Pak zde byl ale také profesor toho jména. Profesor s velkým P, ke kterému cítil každý až posvátnou úctu. Na jeho přednášky evropské epiky a pak především filmové tvorby

jsem chodil zřídka, od promítacího plátna odcházel většinou za světskými radostmi zase předčasně, přesto na ně vzpomínám jako na úžasný fenomén lidskosti, blížící se nebezpečně dokonalosti. V dialogu s touto osobou si člověk uvědomil velice rychle, že neví nic a dlouho vědět ještě nebude...

- **ŽENA** – na JAMU jsem si našel kromě rozhlasu i druhou svoji lásku, moji ženu. Ta je tak hodná, že má se mnou trpělivost už více než 6 let a stále ještě nevzala do zaječích.

Teď co mi vzala ☺:

- **CHLUPÁČI** – tato studentská kapela mi dala na dvě minuty pocit, že mohu vše. To když naše rytmy rozvlnily boky i takové osoby, jakou je Bořivoj Srba.

Po nich mi nekompromisně tuto ideu jednou provždy vzala...

Anežka a Zina Jurmanovy

2007

• Restaurace ASTORKA – ústy mi zde protéklo hodně mouder, ještě více nesmyslů a nejmíce pivních půllitrů. Ztráty finanční, zdravotní...

Co vám (z dnešního pohledu) ve škole chybělo, co mělo být jinak a co byste dělali jinak?

V první řadě bych změnil to, že bych chodil více na přednášky a nesnažil se v rámci svého přirozeného intelektu vše ošulit. Škola, či přesněji náš obor, v mých dobách trnul nad propastí své smysluplnosti, propojen nešťastně mezi oblastí filmu a TV, diva-

dla a rozhlasu. Na druhou stranu potřebný rozhled a rozlet byl umožněn. Také pozoruji v poslední době trend, že nejen absolventi RTDS, ale obecně JAMU, končí často jako pracovníci různých bankovních a pojišťovacích institucí. Určitě se mají finančně lépe než já, možná by byli ale šťastnější, kdyby mohli být více profesně spjatí s tím, co studovali a milovali (milují?). Častější a efektivnější (ve smyslu dlouhodobější spolupráce) praxe v brněnské TV a místním rozhlase by určitě pomohla...

Šli byste (kdybyste se vrátili o pár let zpět) studovat RTDS znovu? Proč ano či ne?

To nevím, jsou to krásné vzpomínky na dobu vnitřní volnosti v maximálním rozměru. Uplatnit se dnes na trhu práce a ještě hůře uživit s touto kvalifikací rodinu, je ale více než zapeklitá věc. Co má jít ale studovat člověk, který tak niterně má potřebu světu něco říct a nehledí na to, že se má i poslouchat...?

Chtěli byste něco vzkázat prof. Přidalovi? Co?

Ve třetím ročníku mi pan profesor Přidal nechtěl zkasit červený diplom J a tak mi nabídl, ať si ke zkoušce z Dějin světového divadla na téma Williho Shakespeara přijdu ještě jednou popovídat. Hrdě i na vzdor hanbě jsem odmítl a s ohodnocením C v kapse odkráčel. Od té doby jsem do knihovny zařadil nejen Přidalovy hry, ale i ty Shakespearovy, včetně životopisů o něm. Je to dech beroucí čtení, díky pane profesore!

Michal Jurman

30

Po svých zkušenostech z poněkud strnulého gymnázia, kde jsem místo vanutí svobodného ducha pociťovala sešňěrování normami takřka nelidskými, jsem na JAMU vstupovala s úlevou a nadšením člověka, jenž se, vyprahlý po letech plazení v poušti, konečně napojí v oáze.

A tak jsem své studium RTDS po oněch pět (respektive v mém případě šest) let vnímala – jako nový, oživující prostor.

Několikrát mi bylo řečeno, že kdybych neměla onu neblahou zkušenost ze střední školy, byla bych jistě kritičtější. A ono skutečně bylo co kritizovat. Domnívám se, že v tomto případě neplatí staré dobré „kdo chce psa bít, hůl si vždycky najde“, protože jde o reálné námítky, které si dokonce lze ověřit i statistikou – zkrátka a dobře, uplatnění absolventů RTDS (alespoň mých vrstevníků) je prachbídné.

Osobně jsem se několik let potýkala s frustrací z toho, že se nemůžu živit tím, čím jsem vždycky chtěla a v čem jsem se během studia snažila zdokonalit – tedy psaním. Po absolvování JAMU jsem učila angličtinu, překládala odborné texty a v čase volna, kterého bylo pomálu, jsem tu a tam připravila rozhlasový pořad; vytoužená profese se tudíž stala okrajovým koníčkem.

Dnes se žívím jako televizní scénáristka. Konečně pracuji v oboru, chtělo by se zvolat. Ovšem je zde jedna zásadní potíž: věnuji se řemeslu, nikoli umění.

A právě tímto rozporem lze vysvětlit nespokojenost mnohých se studiem oboru RTDS. Když se totiž takový absolvent vynoří z akademicko-uměleckého rybníčku, v němž se někteří čile prohánějí, zatímco jiní jako sumci odpočívají ve stojatých vodách u dna

– je vržen do neklidného, leč vůči jeho osobě zcela lhostejně se převalujícího oceánu, kde padají veškeré předchozí jistoty, kde člověk marně hledá těžiště a ze zoufalství začne spílat těm, kteří ho před existenčními tsunami nevarovali: především pedagogům.

Absolvent s uměleckými ambicemi se svých ideálů nejdříve drží jako klíště. Když zjistí, že „k uživení to není“, už by se oněch nebeských met i rád pustil, ale zjišťuje, že i tak jsou mu dveře nejrůznějších institucí zavřené. Nezbyvá, než si počkat v nějakém – teď už jakémkoli, klidně i tzv. „podřadném“ zaměstnání (a často se ukáže, že absolventa nejsou ochotni přijmout ani jako uklízeče, toaletáře, či aupairku). Pošťěstí-li se na něco narazit, jde často o danajský dar: na psaní do šuplíku už v nekonečné honbě za žvancem není kdy a ono „čekání“ na místo „v oboru“ se protahuje na měsíce a roky, až ho nakonec pohltí starosti všedního dne.

Otázka zní: Lze studenty na nehostinnost vnějšího prostředí připravit na půdě JAMU? Lze toho dosáhnout tím, že se budou již během studia více zapojovat do praxe? Jaká praxe by to měla být – je vůbec možné, aby se umělecké vzdělání rentovalo? Je žádoucí, aby se z akademie múzických umění stala akademie řemesel?

Všechny tyto otázky by měly rozřešit hlavy povolnější. Mně se v této souvislosti vynořuje odpověď, která pro mě po léta byla kompasem, ukazujícím cestu i v hodinách nejtemnějších. Jak už jsem napsala výše, studium na JAMU pro mě znamenalo především obrovskou svobodu, která měla vliv na utváření mé osobnosti a posilovala mou svobodu vnitřní. Častokrát jsem přemýšlela, proč tomu tak bylo, a dospěla jsem k závěru, že právě proto, že

ten obor byl tak „nepraktický“, tak „nepoužitelný v reálném životě“.

V této společnosti vládne klima „využitelnosti“ a „praktičnosti“, které se rovná „zisku“, ovšem ve smyslu finančního výnosu. Jak je obecně známo, originální, provokující tvorba je málokdy výnosná. „Praktičnost“ a umění jakožto bytostné vyjádření skutečnosti či nasvícení reality z překvapivého úhlu se tedy od podstaty spíše vylučují.

Přesto nelze říci, že by studium RTDS k zisku nevedlo. Jde však o zisk jiného druhu. Díky profesorům Přidalovi a Švandovi se nám otvíraly netušené horizonty, s tím jak jsme byli nuceni přemýšlet o nových faktech, analyzovat myšlenky a umělecká vyjádření druhých, měnilo se něco i v nás samých – a to jednoznačně k lepšímu. Hodnoty, předávané v našem ateliéru, byt se nedají prodat či vydražit, zůstávají v nás, polidštily nás a nejednou otevřely naše mozky a srdce. Mluvím-li za sebe, musím upřímně přiznat, že bych neměnila. Nechtěla bych studovat techniku, práva nebo ekonomii. Jsem vděčná za to, že jsem v době, kdy mladí lidé tu méně, tu více hledají sami sebe a bojují s vnitřními problémy, měla možnost nerušeného zrání. To je jeden z největších darů tohoto oboru – je to skleník, v němž se pěstují otevřenější, lidštější a vyzrálejší jedinci. Nejistota, ke které vede naše povolání, je jen jedna z životních nejistot, jež tvoří naše bytí. Nejistota je život. Jakmile se necháme sevřít kazajkou neotřesitelných jistot, stagnujeme, jsme v předpokojí smrti.

Nemožnost žít se uměním, které vychází přímo z našeho nitra, není nikterak novým jevem. Vezměme si třeba Mozarta – připoután ke svému chlebodárci v Salcburku, neúspěšný ve svých pokusech

se osamostatnit, musel přizpůsobovat svou hudbu zakrnělému sluchu dvora – „házet perly sviním“. Sám tím trpěl, ale nebylo jiné cesty. Než se osmělil a vydal se přes všechna rizika do Vídně. Mohl zůstat v Salcburku a dožít jako arcibiskupův slouha, skládající průměrnou hudbu. Ale věděl, že to nemůže udělat, ať to stojí, co to stojí.

My sice nejsme Mozart, ale stejně jako on si možná připadáme nesvobodní, jako sluhové svých „pánů“ a stejně jako Wolfgang máme v životě více možností. Můžeme se zavrtat v pohodlných jistotách svých institucí a dobře placeného řemesla. Nebo můžeme tvořit něco, co vychází pouze z nás a z nikoho dalšího, psát „melodii“, která nemá ve světě obdoby, protože je bytostně naše, a je jen na

nás, jestli ji ze strachu a existenční úzkosti zahrabeme do země jako sluha onu minci v jednom z Ježíšových podobenství, nebo jestli tu vzácnou minci rozhojníme. K této druhé cestě, k oné, v očích tohoto světa naprosto pošetilé a absurdní možnosti existence jsme byli na JAMU vedeni. Je to k ničemu? Odpověď na tuto otázku hledejme v sobě.

Magda Wdowyczynová

Když mi asi před šesti lety došlo rozhodnutí o přijetí na JAMU i na práva, bylo to překvapení, které v mé rodině vyústilo v několikahodinové diskuze. Pro mě byla volba jasná. Řekla bych, že „to“ byla skutečně láska na první pohled a že ne náhodou přerostla v hluboký a trvalý vztah. Nedávno mi ale v úzkém kruhu rodinném bylo řečeno, že jsem měla raději být kominíkem, protože těch je málo, jsou dobře placení a ještě nosí štěstí...

Po ukončení studia jsem se nějakou chvíli rozkoukala a pak se v představě obrovských možností přestěhovala do Prahy. Začala jsem žít, jak říká Jakub Vítek „dospělý život“ a zjistila, že pro svět konzumu a tržní ekonomiky toho nemohu zas až tolik nabídnout. Masochisticky sleduji českou filmovou a televizní tvorbu a nadávám, jak je to a to špatně. Pořád si ještě připadám jako malá naivní holka. Bojím se ale, že si tak jednou připadat přestanu a průměrnost se mi začne zdát dostatečná. Doufám a věřím, že díky úsilí několika lidí se to nikdy nestane.

Jana Kalousová

Co jste dělali po ukončení studia na JAMU a čím se živíte nyní?

V současnosti jsem studentem doktorského programu na DIFA JAMU a v jeho rámci se věnuji filmovému eseji. Mimoto jsem absolvoval bakalářské studium na Ústavu religionistiky Filozofické fakulty MU, kde jsem nyní posluchačem magisterského studia se zaměřením na nová náboženská hnutí. Na religionistice se věnuji reprezentaci religiozity v českých médiích a připravuji nyní pokračování svého výzkumu religiozity v českých televizích.

Čím se živím?

V posledních letech především režii dokumentárních snímků – dlouhodobě spolupracuji s Českou televizí (cykly *Rodinné křížovatky*, *Ta naše povaha česká*, solitérní projekty – např. kulturní dokument *Meteory českého komiksu*) i nezávislými produkcemi (*Harmonie*, *dílo společné*, aj.). Jsem zaměstnancem Katedry mediálních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních studií MU, kde působím jako interní pedagog, koordinátor a tzv. „media mentor“ na multi-mediálním vzdělávacím projektu. Největší objem energie v poslední době jsem věnoval přípravě alternativního studentského rozhlasu Radio R, které je v současnosti ojedinělým akademickým projektem v České republice a jako jediné rádio svého druhu u nás vysílá z profesionálního studia živě 24 hodin denně na internetu a dává prostor různým rozhlasovým formátům nejen studentů, ale i pedagogů nebo nezávislých tvůrců. S tím souvisí i další projekt, jemuž se věnuji, a to je tzv. komunitní vysílání v ČR. Občanské sdružení Komunitní rádia, jehož jsem zakládajícím členem, se snaží působit na legislativu a instituce, aby se umožnilo vstup nezis-

kového a komunitního vysílání do českého mediálního prostoru. Součástí toho jsou i workshopy a konzultace poskytované těm, kteří podobné vysílání připravují, a to jak v otázkách programových, tak i technických, organizačních a ekonomicko-administrativních. Konkrétními výsledky jsou nejen výstupy z těchto seminářů, ale např. i spolupráce s Radou pro rozhlasové a televizní vysílání na přípravě novelizace zákona o vysílání. Čím se příliš neživím, ale co je radostným doplňkem mé práce, je kulturní publicistika v tištěných i internetových médiích (recenze, komentáře, analýzy).

Jak se máte?

Myslím, že je důležité dělat ty věci, které sám považuji za správné, a nenechat se unášet tzv. objektivními okolnostmi, které se nás snaží přesvědčit, že základem klidného života je to či ono, s čím se však sotva ztotožním. Na klidný život moc nevěřím, protože je to podle mne normalizační hodnota. Mám se proto tak, abych, kdyby mi někdo řekl: a teď to vše, co jsi dělal, dělej znovu, mohl bez uzardění svoji cestu opět nastoupit. Nevím, jestli se mi to daří, a proto nevím, jak se mám. Ale v to, co dělám, věřím dost na to, aby mi to přinášelo jisté uspokojení – z toho, že mám možnost pracovat na projektech, v nichž vidím i jiný smysl, než je jen jejich dokončení a proplacení honoráře, z toho, že mám možnost potkávat osobnosti, které skutečně jsou osobnostmi, a ne se tak jen tváří. A především z toho, že mohu každý den objevovat nové a potvrzovat si, že toho vím ještě příliš málo na to, abych si mohl myslet, že jsem něco skutečně poznal. Zřejmě se tedy mám dobře a děkuji za optání.

Co vám škola (z dnešního pohledu) dala?

Když čtu podobné otázky v sobotních novinových přílohách, většina absolventů uměleckých škol odpovídá něco jako: nekonečný večírek, setkání s významnými osobnostmi, znalosti pro řemeslo a život. To se jaksí předpokládá. A očekává. Především mi ale studium na JAMU dalo poměrně hluboké poznání toho, že v tvorbě se člověk musí spoléhat především na svůj vlastní cit a úsudek, na to, aby si našel vlastní cestu k tomu, jak tvořit, ať už to bude vlastně cokoli. A to je právě to nejcennější, co mi daly i právě ony osobnosti, které mne po celou dobu mého studia formovaly. Nechci vyjmenovávat pedagogy a pedagožky, jimž vděčím za to, jak se dnes dívám na svět kolem sebe, za to, že mne naučili pokory k lidem kolem sebe i k tvorbě samé, ale zároveň mi předali hodnoty, za které jsem vděčen. Nechci je vyjmenovávat pro to, že vztah studenta a pedagoga na umělecké škole je zkušenost křehčí ankety do sborníku a každá deskripce by byla jaksí pokroucená. Fakt, že jsem se v posledních ročnících JAMU rozhodl studovat ještě Filozofickou fakultu, ukazuje nikoliv na to, že na mne mí pedagogové měli malé nároky, a tak jsem měl čas se ještě poflakovat na chodbách jiné instituce, ale naopak na to, že mne naučili vnímat svět otevřenými očima a já si záhy uvědomil, jak je mé poznání omezené.

Pokud si tedy znovu položím otázku, co mi JAMU dala, nedokážu úplně ostře odpovědět. Víím ale, co mi nedala. Absolutorium, po kterém by byl život lehčí, klidnější, jasnější. Spíše naopak. A díky za to.

Co vám (z dnešního pohledu) ve škole chybělo, co mělo být jinak a co byste dělali jinak?

Co mi vždy chybělo, byl systém. A vlastně v tom je neobyčejnost studia na umělecké škole – že věci nefungují tak, jako na tzv. normální univerzitě. A to už od zápisu až po zkoušky a zápočty. Když dnes přijdu do posluchárny na FSS MU a stojím tvář v tvář svým studentům, kteří si sami skládají svůj rozvrh, počítají kredity, jsou sami strůjci svého štěstí a na každou hodinu musí zpracovat často velké množství odborného materiálu, jsem stále u vytržení, jak je to může bavit. Mne na JAMU nejvíce bavilo právě to, že jsme jiní (a že se tím taky občas ještě itně opájíme), že na studijním o nás ví víc, než naše UČO, že přednášet se dá i v hospodě a že vám může pedagog nad ránem vyhrožovat, že pokud z baru odejdete, nedostanete zápočet. To je skutečně neslučitelné s řádem a precizností studijních programů jiných univerzit, ale v tom je to také silné: osobnosti studentů se střetávají s osobnostmi pedagogů třeskutěji a vyžadují mnohem větší psychickou investici. Nemyslím si, že je to proces ztrátový, spíš vlastně tvorbě příznivý.

Co mi však dodnes na JAMU chybí, je přiznání si tohoto stavu, přijetí toho, že nejsme (a myslím, že ze své pozice ani nemůžeme být) vědecká instituce, že jsme primárně uměleckou akademií a ani si nemáme hrát na to, že budeme „stejní“ či minimálně podobní velkým univerzitám. Tvorba není věda a doufám, že nikdy nebude. Každý odvětví lidské činnosti má své hájemství.

Mám často pocit, že si (a to v rámci celé akademické obce, tj. i mezi studenty) mnozí myslí, jako by se JAMU neustále musela nějak legitimizovat, jako by neměla vlastní identitu. Obávám se, že pokud na

půdě naší akademie, k níž mám osobně silný citový vztah a na jejímž osudu mi velmi záleží, ztratí radost z objevování, radost z tvorby, ze setkávání se – tedy z toho, v čem je ojedinelá – ztratí nejen svoji identitu, ale především smysl. Filmy dnes natáčí kde kdo a divadlo dělá dvanáct do tuctu. Umělecká instituce jako místo setkávání a vzájemného prožívání, poznávání a často i nepochopení naší tvorby a hodnot je nenahraditelná. To však vyžaduje, aby zde i nadále zůstaly a působily silné osobnosti, hodnotově a lidsky silné, které budou umět nadchnout, přimět k reflexi, inspirovat.

Naučit se svítit jeviště, editovat video nebo natočit rozhlasový pořad se totiž skutečně můžeme i bez JAMU. Pracovat na vlastní tvůrčí osobnosti však bez tektoniky citlivého a volného vedení nelze. Nechci tedy, aby v budoucnu studentům chyběla akademie právě jako místo tvůrčího magmatu a setkávání. Myslím, nebo doufám, že mnozí to tak mají stejně.

Šli byste (kdybyste se vrátili o pár let zpět) studovat RTDS znovu? Proč ano či ne?

Ano, šel. A zřejmě stejnou eskapádou, jako jsem se dostal na RTDS před lety. Vlastně to vše byla hrozná náhoda – původně jsem se chtěl hlásit na filozofii, po osobním setkání s jedním z přednášejících jsem však tento plán vzdal. Proč? Protože jsem si nedokázal představit, že budu věnovat čas studiu oboru, který mám spojený s upřímnou snahou prohloubit hodnoty, s nimiž přistupuji ke světu, pod vedením někoho, kdo tyto hodnoty a upřímnost prostrádá. Druhým záměrem bylo studium dokumentární tvorby na FAMU, tam jsem ale díky své rozháranosti nestihl dodat talentové práce včas – a souběžně s tím mi jedna moje kamarádka dala papír se

zadáním domácích prací na přijímačky na RTDS. Zjistil jsem, že většinu mám, nebo je můžu velmi rychle vytvořit – a tak jsem se jaksí náhodou ocitl v ateliéru, který pak nasměroval celý můj život a umožnil mi spojit ho s lidmi, kteří byli a stále jsou pro mne důležití.

Takže pokud by se rozhodli znovu studovat ti, co studovali se mnou, a učit ti, co učili mne, šel bych do toho. A opět tak slepě, jako po maturitě.

Chtěli byste něco vzkázat prof. Přidalovi? Co?

Chtěl bych především panu profesorovi poděkovat, že jsem se mohl octnout právě v jeho ateliéru a prožít tam vše, o čem zde mluvím. Chtěl bych mu poděkovat za to, že mne na svých seminářích – stejně jako mnozí další – naučil přemýšlet nad věcmi, nad kterými bych se jinak asi ani nezamýšlel. A taky za to, že mne především naučil přemýšlet nad každým slovem, které řeknu, nebo je vyřčeno. A především děkuji za to, že vedl a formoval obor, který je u nás ojedinelý. Charisma rozhlasové dramaturgie přímo závisí na těch, kteří vám je předávají. Na mne toto charisma působilo – a stále působí – mocně.

Pěkný večer přeje,

Jan Motal

Překvapilo mě, když jsem byla oslovena, abych přispěla do sborníku absolventů RTDS. Jsem sice absolventkou magisterského studia tohoto oboru, ale považuji se i nadále za studentku, protože na DIFA JAMU u pana profesora Přidala pokračuji ve studiu jako doktorandka.

Nemám tudíž dostatečný časový odstup, abych mohla zhodnotit studium na RTDS. Tento text píšu na roční stáži na Universität der Künste v Berlíně, a to mi snad dává určitý nadhled – aspoň co se vzdálenosti týče. Z této perspektivy se mi pět roků na RTDS a všechny zážitky s nimi spojené slévají do jednoho dojmu, převažují optimistické barvy a uvědomuji si, že již dnes na některé lidi a situace vzpomínám s nostalgií.

Scenáristika není činnost, které by se člověk mohl věnovat jen v „pracovní době“ a po zbytek dne na ni nemyslet. Vyžaduje od začátku osobní nasazení a zaujetí, a to nejen od nás – studentů, kteří jsme každým projektem chtěli nechtě prozrazovali hodně o sobě, ale především od našich pedagogů, kteří vedli, sledovali, komentovali, kritizovali a někdy také chválili naše práce od úvodních etud prvního ročníku po absolventské projekty, a od našich rodičů a přátel, jimž naše studium často převrátilo nejen plány, ale i třeba byt naruby – u nás například při natáčení krátkého filmu, kdy jsem rodiče požádala, aby se pohybovali pouze v kuchyni a v ložnici, chovali se tiše a ničemu se nedivili.

Je krásné být absolventem oboru, který nikdy nebude prostředkem jistých a pravidelných příjmů (jako třeba ekonomie nebo medicína), a jehož náplň musí člověk většinou přibližně vysvětlovat a který někdy musí dokonce obhajovat.

Je krásné být absolventem oboru, který člověka nutí, aby neupadl do rutiny a aby nikdy nepřestal o sobě a své práci pochybovat, oboru, který mnoho lidí obdivuje a který – přes všechny neočekávané problémy a překážky – je skutečně zábavný.

Rok a půl po promoci můžu stěží předvídat, čím se budu živit třeba za deset let. Těší mě však, že zatím se mi daří věnovat se oboru, který jsem vystudovala: Před několika dny jsem dokončila svůj dosud největší projekt – scénář ke třináctidílnému cyklu o alternativní historii, který bude od příštího roku pod názvem *Co by kdyby* vysílat Česká televize (režie: Peter Kerekes). Při komplikované práci na scénářích jsem zpětně velmi ocenila, jak přínosné byly dramaturgické diskuse v seminářích a konzultace s pedagogy a spolužáky. Situace, kdy se několik lidí kriticky vyjadřuje ke scénáři v různých fázích vzniku, byly sice někdy citlivé – občas jsem se cítila dokonce uražena a nepochopena, ale dnes si uvědomuji, že to byla skvělá průprava do praxe. Za jeden z největších přínosů RTDS považuji to, že jsem se naučila snášet kritiku, brát ji konstruktivně jako zdroj podnětů do další práce. (Aspoň doufám.)

Pokaždé, když začínám nový projekt, mám pocit, jako bych se všechno učila úplně od začátku. Vždy je to nová situace, nové téma, noví lidé...

I proto si pořád připadám jako studentka a doufám, tento pocit budu mít ještě dlouho.

Eva Vojtová

- Michal Bureš ► buress.michal@seznam.cz
- Markéta Fiedlerová ► makosek@volny.cz
- Lukáš Franta ► redakce@gorilla.cz
- Marek Hlavica ► hlavica@hotmail.com
- Eva Hradilová ► eva7@centrum.cz
- Michal Jurman ► MichalJurman@seznam.cz
- Jana Kalousová ► kalousova.jana@gmail.com
- Dora Kaprálová ► dorak@volny.cz
- Irena Kocí (dříve Blahová) ► irenakoci@volny.cz
- Martin Kolář ► defacto.martinkolar@seznam.cz
- Radka Lokajová ► Radka.Lokajova@seznam.cz
- Jan Motal ► honza.motal@gmail.com
- Kateřina Ondroušková ► K.Ondrouskova@seznam.cz
- Karolína Opatřilová ► karolinaopa@centrum.cz
- Miroslav Oščátka ► oscatka@gmail.com
- Jana Ozoráková ► ozorka@seznam.cz
- Hana Roguljičová ► hana.roguljic@gmail.com
- Kateřina Szczepaniková (dříve Halaštová) ► katusak@atlas.cz
- Michal Šalomoun ► advokacie@oou.cz
- Jitka Škápíková ► jskapiko@rozhlas.cz
- Lenka Tillichová ► Tillichova@seznam.cz
- Eva Vojtová ► EvaVojtova@seznam.cz
- Magda Wdowczynová ► Wdowy@seznam.cz
- Kamila Zlatušková ► kamila.zlatuskova@seznam.cz

RTDS

**Sborník textů absolventů Ateliéru rozhlasové a
televizní dramaturgie a scenáristiky DIFA JAMU**

© autoři & RTDS

Brno 2010

rtds.jamu.cz